

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1 | a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Abonați ziarele maghiare!..

Sufletul românesc din această țară răsuflă — înăbușit, cum poate — în școala românească, pândită de fantoma în veci fioroasă a culturii „patriotice“ și ceva mai ușor în cele câteva societăți culturale.

Singur în ziaristică găsește un câmp, deși restrâns, dar mai liber de manifestare. Găsește, dar, trebuie să recunoaștem că încă nu l-a cucerit. Și cauzele sunt multiple, deși nu de neînviș.

Una dintre ele ne-a fost indicată, zilele trecute, de îmbolnăvita în șovinism „Budapesti Hirlap“ — și-i rămânem recunoscători că ne-a atras, cu mult stăruință, atenția asupra ei.

Pe celelalte le lăsăm, fiindcă pe de o parte n'am putea contribui, nici măcar în parte, la înlăturarea lor imediată, iar pe de alta fiindcă acum ținem morțiș să cercetăm cauza asta, în care suntem aproape în totul de acord cu „Budapesti Hirlap“ — iar asta se întâmplă așa de rar!

E vorba de numărul abonaților ziarelor noastre. Suntem de perfect acord cu organul imperialismului jidano-maghiar asupra numărului prea mic al cetitorilor ziarelor românești, deși nu e tocmai așa de mic pe cât l-ar dori străinul.

Ceiace, însă, ne preocupă, în chip deosebit, în afirmațiile numitului ziar e numărul abonaților lui români. Mângându-și perciunii patriotici, se laudă că acest număr se ridică peste acela, al cetitorilor ziarului nostru.

Oricât am fi noi de supărați pe abo-

nații români ai lui „Budapesti Hirlap“, minciuna asta totuși nu vrem s'o înghițim. Numai aici nu suntem de acord

Dar o știm și o recunoaștem — aici în publicitate, spre rușinea intelectualilor noștri — fără să ne-o mai spună jivina din capitală, că gazetele maghiare, în bloc, au mai mulți abonați români decât organul partidului nostru — mult mai mulți!

Unii dintre abonații români ai lui „Budapesti Hirlap“ — al căror număr bănuim că se ridică la 1000 — îl citesc ca să-l vadă cât e de obraznic și de nelegiuit — și mai citesc și un ziar românesc, dacă nu mai multe. Alții sunt abonați numai ai lui „Budapesti Hirlap“, „Pesti Hirlap“, „Az Ujság“ ori „Magyarország“. Aceștia nu sunt nici trezi, nici nu dorm deabinele; — sunt hibernanții noștri, cărora Dumnezeu le-a dat pedeapsa de a nu cunoaște o cultură în întregime și de a se împărtași din două culturi, cari au găsit loc de încăierare tocmai în sufletul lor. Aștia săracii, la ora poștei, întorc pe o parte și pe alta foile multe ale ziarului din Budapesta și încep să le compare cu „Românul“, cu „Gazeta Transilvaniei“ și se conving din nou, că ar face o risipă zadarnică să aboneze și un cotidian românesc.

Aceștia sunt — să le zicem pe nume — naivii noștri, cari chiar să nu fie ziarele maghiare mai mari decât cele românești, și unele din ele mai bine redactate, le consideră totuși mai bune și mai folositoare, fiindcă nu sunt scrise în românește.

Chestia abonaților români ai ziarelor maghiare ne preocupă în chip deosebit, fiindcă presei noastre cotidiene i-s'a rezervat, prin sila împrejurărilor, un rol de o însemnătate capitală în viața noastră publică. În consecință ea trebuie neapărat să uzeze de toate mijloacele spre a ține pas cu presa maghiară, în ceea ce privește materialul și redactarea, iar pe de altă parte trebuie astfel răspândită încât să nu rămână casă de intelectual român necercetată de ziar românesc.

Prin numărul crescut al abonaților se ridică ziarul, iar prin ziare bune o limbă și o cultură străină pot în mod simțitor să fie slăbite în rezultatele lor.

Dacă „Budapesti Hirlap“ o spune cu îngâmfare că are mai mulți abonați români decât noi, apoi fără îndoială că are nease-mănat mai mulți jidani și maghiari, furnizați de orașele și satele maghiare cucerite de maghiarism și jidovime — încât nu e străntorat pe cele câteva mii, pe care le are dela zilnic insultații lui cetitori români.

Numai pe un asemenea temei își poate permite ziarul jidano-maghiar să-și braveze astfel pe extrem de răbdurii lui cetitori români.

Dar asta e puțin pentru răbdarea cetitorului român al ziarelor maghiare. Se aruncă ele zilnic insultele la adresa neamului nostru, iar în veninoasele și perfidele rânduri, alături de puterea oficială, se sapă mereu la temelia vieții noastre naționale — și cetitorul român e tot așa de rezistent.

Și poate chiar când redacțiile ziarelor noastre ar cuprinde zeci de muncitori ai

SERENADĂ

După Al. Pușkin).

Sub geam, Inezilla
Eu veghe-ți în încă!
Greu doarme Sevilla
In noaptea adâncă.

Te-astept acum iară
In mantă albastră,
Cu sabie, ghitură —
O, ieși la fereastră!

Va face-al meu cântec
Să-ți tremure sânul?
L'oi trece prin sabie
Pe Argus bătrânul.

Aruncă-mi tu scara
De fir de mătăasă!
Te temi? Ce? Iubirea-mi
Azi rece te lasă?!

La geam, Inezilla
Eu veghe-ți în încă!
Greu doarme Sevilla
In noaptea adâncă!

Vieno, martie 1912.

A. Cotruș.

Plăcerile Opiului

De Thomas De Quincey

— Trad. din original de M. Beza —

Opiul nu dă naștere, în chip necesar, la neactivitate sau toropeală; dimpotrivă, adeseori mă purta în târguri și teatre. Voi admite sincer, totuși că tîrgurile și teatrele nu-s locurile de priință ale mîncătorului de opiu, când se află în cea mai divină stare a plăcerii lui. Într-o asemenea stare, mulțimile ajung supărăcioase; muzica chiar, prea senzuală și grosolană.

În chip firesc el caută singurătatea și tăcerea, ca nelipsite condiții ale extazurilor și ale visărilor acele profunde, cari-s cumuna și totilor a ceea ce poate da opiuul naturii omenești.

Eu, care aveam boala de a cugeta prea mult, și a observa prea puțin, și care, dela intrarea în colegiu, căzusem aproape într-o melancolie adâncă, având prea mult mîntea la suferințele cercate în Londra, cunoșteam deajuns mersul gândurilor mele spre a face tot ce puteam a mă împotrivi lor. — Eram într'adevăr ca o persoană, care după vechea legendă, intrase în peștera lui Trofonius; și leacurile erau să mă vâr în societate, și să-mi țin gîndul într-o necurmată activitate în chestii de știință.

Dar prin aceste leacuri, aș fi ajuns la sigur un ipohondru-melancolic. Mai târziu însă, când îmi recăpătai voia bună, mă lăsaî pornirilor mele firești la o viață singuratică. Și, la vremea ceea deseori cădeam în visări după ce luam opiu, și nu odată mi-s'a întâmplat într-o noapte de vară, stînd la o fereastră deschisă, într-o odaie de unde puteam contepla marea la o milă de deșupt, și puteam stămpăni o vedere a marelui oraș L., aproape la aceeași depărtare, — mi-s'a întâmplat să rămân dela apusul până la răsăritul soarelui, nemișcat și fără dorința de a mă urni din loc.

Și atunci, de multe ori mă izbifaptul, că scena însăși era oarecum tipică de ceea ce avea loc într-o asemenea reverie. Orașul L. înfățișa pămîntul, cu durerile și mormintele lui părăsite în urmă, totuși nu afară din privire, nu pe deplin uitate. Oceanul, într-o veșnică dar ușoară elătinare și stăpînit de o liniște blîndă, putea să personifice gîndul meu și starea în care se afla. Căci îmi părea că atunci pentru prima oară, aș fi stat la o depărtare, și în afară de huetul vieții; că sgomotul, înfrigurarea, lupta s'ar fi oprit; un răgaz s'ar fi dat ascunselor poveri ale inimei; un sabbat de hodină; o scăpare din trudirile omenești. Aci erau speranțele ce înfloresc în cărările vieții, împacate cu pacea din mormînt; mișcări ale intelectului pe atât de neobosite ca și cerurile, și totuși pentru toate grijile un calm alcionian: o liniște ce părea să fie, nu urmarea

condeiului, ca și preferatele *mondiale* jidano-maghiare, abonatul român al lui „*Budapesti Hirap*” ori al lui „*Pesti Hirap*” tot „rezistent” va rămânea.

Am tot putea noi să-i aducem la cunoștință, în forma lor originală, toate familiile săvârșite împotriva noastră — el va ține totuși cu orice preț să le citească chiar în coloanele ziarului maghiar, pentru ca să le și răsplătească cu banul său...

Abonați ziarele maghiare!...

INTERNE

Planuri și sondări. Un politician vienez, care însă voiește să rămână necunoscut, publică într'un ziar de seara un articol despre situația politică din Ungaria și despre modul cum ar putea fi rezolvită criza politică ungară.

„În privința rezoluției, afirmă numitul politician, M. Sa monarhul nu acceptază nici o formulă. Dorința M. Sale este, că această rezoluție să fie abandonată definitiv. Unii politicieni din Viena sunt de părerea, că formarea cabinetului să fie încredințată vre-unui membru al partidului muncii. Se vorbește aici despre L. Návay, Alb. Berzevicy, cont. Albin Csáky și cont. I. Zichy, dar mai cu seamă despre acest din urmă. Se crede, că dacă s'ar putea face ceva, apoi acestui din urmă îi va succeda, deoarece în privința votului universal acesta nu este intrat încă angajat, ca bunăoară Khuen ori Lukács. Dacă și încercarea aceasta se va dovedi zadarnică, atunci se vor face demersuri pe lângă un politician 67-ist afară de partid, care să-și încerce norocul. Propunere concretă nu s'a făcut încă, dar se crede, că această persoană ar fi, în caz de nevoie, Al Wekerle, ori bar. Șt. Borian deși se fac combinații și despre persoana unui fost secretar de stat care este un militar excelent și un bărbat înțelept, calm și se bucură de popularitate la toate partidele. (Acesta ar fi, după părerea noastră, Fr. Bolgár, fostul secretar al ministrului de honvezi. N. R.) Iată, deci, ace-tele ar fi eventualele normale. Dacă însă viața parlamentară nu va putea fi clarificată în felul acesta, atunci ar urma o surprindere, adevărat catastrofală pentru partidul muncii, având de rezultat absolută dominația a dreptului electoral a lui Justh. Conturile acestui plan sunt încă nesigure. În Viena se cog-tă încă la persoana lui Kristóffy. Dacă însă contele T. Bathány n'ar fi politician din stâng extremă, el ar fi persoana cea mai potrivită.

Se știe, că Viena ar dori cooperarea cu partidul guvernamental însă cu toate acestea scopul principal al Vienei este crearea păcii și rezolvirea definitivă a reformelor militare. Iar dacă aceasta nu ar fi posibilă din cauza scurtimei timpului, a

inertiei, ci ale unor puternice antagonisme egale; nesfârșite activități, nesfârșită hodină.

Oh! drept, fin și puternic opiu! Tu, care inimii celui sărac și bogat deopotrivă aduci balsam răcoritor, pentru rănile ce nu s'or vindeca niciodată, și pentru „chinurile ce duc spiritul la răsvrătire”; elocvent opiu! care, cu retorica ta impunătoare zădarnice faci hotărârile mănici; și celui vinovat redai pentru o noapte speranțele tinereții, și mâni spălate de sânge; și celui mândru, o scurtă uitare pentru:

rele neîndreptate și insulte nerăsunate; care, pentru isbânda inocenții suferinde, supui mărturii false la județul visurilor; și confunzi sperjuriul; și revoci sentințele judecătorilor nedrepti: — tu clădești pe temelii întinericului, din fantastice năluciri ale creierului, cetăți și temple, mai presus de arta lui Fidias și Praxiteles — mai presus de strălucirea Babilonului și Hecatompilos: și „din anarhia somnului cu vise”, chemi în lumina soarelui chipurile frumoșilor de mult îngropate, și fețele binecuvântate din familie, curățite de „necinstirile mormântului”. Tu numai dai omului aceste daruri; și tu ai cheile Paradisului, oh, drept, fin, și puternic opiu!

tunci ea va primi chiar și provizoriul militar. Viena ar primi orice, numai să nu se voiască știrbirea drepturilor coroanei și totodată să se delature obstrucția parlamentară.

Sunt de părerea, declară numitul politician vienez, că în situația gravă criza va mai dura încă multă vreme*.

Suntem informați, că articolul de mai sus este scris de către un politician ungar care în felul acesta voiește să sondaze părerea Vienei în chestia rezolvirii crizei politice din Ungaria.

Rezoluțiunea duumviratului Khuen-Apponyi. Sub acest titlu ziarul „*Neue Freie Presse*” se ocupă în numărul său de azi cu situația politică din Ungaria și între altele despre soarta rezoluțiunii Khuen-Apponyi serie următoarele:

„Rezoluțiunea în forma și cu textul stabilit de către contele Khuen, în conștădere cu partidul kossuthist, azi poate fi considerată ca abandonată mai cu seamă pentru punctul al 2-lea al acestei rezoluțiuni, care voiește să oprească chemarea rezerviștilor supletori, în cazul amânării ori dizolvării camerei.

În Ungaria cucereste tot mai mult teren ideea despărțirii totală a legăturii măiestrite dintre chestia rezoluției și reforma militară.

Dacă Ungaria voiește să-și stabilească în mod precis dreptul de recomandare al recruților, atunci ea trebuie s'o facă aceasta pe cale legală cu aprobarea și sancționarea Coroanei.

Condițiunea cea mai principală a oricărui încercări referitoare la rezolvirea crizei este abandonarea rezoluțiunii.

Cel dintâi pas al M. Sale monarhului în privința rezolvirii crizei — după părerea unor politicieni bine informați — va fi, că M. Sa va autoriza din nou pe cont. Khuen cu formarea cabinetului.

În cereurile partidului muncii se vorbește că, cont. Khuen va primi noua însăreinare numai sub condițiunea, dacă totodată va primi din partea M. Sale autorizație în privința dizolvării camerei și a orânduirii alegerilor noi.

O mare piedecă a împlinirii acestei condițiuni este, că dizolvarea camerei, alegerile noi și acțiunile urgente ale camerei noi ar întârzi înăfăptuirea reformei militare, fără de orice obstrucție, cel puțin cu jumătate de an. Legea de recrutare nu poate fi amânată pentru noua cameră. Comandamentul militar ar voi să efectueze recrutările deja în luna lui iunie.

Justh despre situație. În adunarea generală anuală, ce a ținut ieri partidul justhist, președintele Iulu Justh a ținut o vorbire mai lungă în care s'a ocupat cu situația politică.

Între altele a declarat că, partidul justhist nu va renunța la obstrucție până când un guvern, indiferent care, nu va prezenta camerei proiectul votului universal și secret. S'a ocupat apoi pe larg cu votul universal pretinzând votarea secretă pe oală linia. A declarat apoi scelora ce cred că votul universal și secret primejduiește supremația maghiară, că n'au dreptate, căci ar fi o rușine dacă maghiarimea și-ar menține supremația numai prin corupție.

În ceace privește primejduirea influenței intelectualilor în conducere declară că intelectualii maghiari și-au pierdut de mult dreptul la rolul de conducători politici, fiindcă acei intelectuali cari azi sunt liberali, mâine independiști poimâne în partidul muncii nu sunt demni pentru conducere.

Să credem că într'adevăr Justh voește acel vot universal cinstit pe care ține să'l enunțe în orice ocazie, și pentru care s'a angajat să lupte până la sfârșit, având ca prim scop înzestrarea cu drepturi egale a tuturor cetățenilor acestei țări fără vre-o excepțiune, fie ea de orice natură.

Frumos angajament! Ce rost are însă această supremație... alături cu un asemenea program de luptă. Odată ce vrei drepturi egale pentru toți, e nelogic să ții la o anumită supremație căci în cazul acesta rolul fiecărui element va depinde de număr și calitate.

Iată mai departe și mijlocul prin care voește să asigure supremația maghiară marele democrat; „prinț'o arondare dreaptă a cercurilor electorale.” Cercurile trebuiesc arondate în așa fel ca orașele

să fie favorizate alegând pe deputat cu un număr mai mic de voturi decât cercurile provinciale. Numărul celor 81 orașe cari au dreptul a trimite deputați ridicându-se la 150 chestiunea supremației ar fi rezolvată.

Partidul autonom din Fiume pentru votul universal. Partidul autonom din Fiume a felicitat în scris partidele independiste și 48-ist pentru ținuta lor. Adresa de felicitare semnată de președintele partidului și de membrii din comitet cuprinde următoarele: Partidul autonom care cuprinde și reprezintă marea majoritate a locuitorilor autohtoni din Fiume, salută cu bucurie acea luptă nobilă și conștientă ce onoratul partid a purtat și care a avut un rezultat strălucit prin îndepărtarea dela putere pe celui mai tipic reprezentant al corupției și teroarei.

Căderea guvernului Khuen sperăm că va însemna sfârșitul acelei epoci de guvernare administrativă, care e rușinoasă și înjositoare pentru orașul nostru și care e cea mai păgubitoare pentru interesele statului-ungar în Fiume. Cetățenii orașului Fiume își pun toată nădejdea în apropiata învingere a votului universal egal și secret, dela care se așteaptă regenerarea politică și economică a Ungariei.

Proiectul partidului kossuthist în chestia dreptului electoral. (Noul ziar săptămânal ungaresc „*Heti posta*” publică în numărul său de ieri următorul proiect despre care numitul ziar afirmă că l-ar fi primit din loc competent:

1. *Reforma dreptului electoral se va face pe baza legii școlare a lui Apponyi, așa fel, că în baza acestei legi să aibă drept de vot fiecare cetățean ungar care a împlinit vârsta de 24 ani, este nepedepsit și dacă nu este pus sub acuză pentru crime comise din poftă de câștig, dacă deja de 2 ani locuiește într'un loc și știe celi și serie ungarste.*

Este foarte ușor de înțeles, că Alb. Apponyi ține ca scaiul de oaie la acest făt al lui, însă e foarte curios, că dispozițiile legii lui el voiește acum să le octroieze și în scopul despoierii drepturilor poporului. În lucrarea sa contele negru este ajutat și de ceilalți conți, deoarece în punctul al doilea se spune:

2. *Însă deorece efectul legii lui Apponyi se va simți numai peste 20 de ani, reforma electorală numai peste 20 de ani va intra în vigoare, iar în timpul acesta rămâne în vigoare dreptul electoral actual făcut pe baza censului.*

Deci, după părerea conților popoarele din țară numai peste 20 de ani vor ajunge la maturitatea contemplată de ei, pentruca să li se deie unora niște fărâmaturi netrebnice.

3. *Înainte de starea aceasta de tranziție, imediat la intrarea în vigoare a reformei va primi drept de vot fiecare muncitor industrial — fără considerare, dacă plătește ori nu dare? — care doi ani neîntrepruși a servit la un singur proprietar și ficcare muncitor în economie, care de 10 ani servește la același stăpân.*

Votarea ar fi secretă numai în orașe și în comunele mari, cu populația în majoritate de limba maternă ungarască.

4. *În orașele învestite cu dreptul de municipalitate, în orașele cu magistrat regulat și în comunele mari, unde numărul populației trece peste 5 mii, dacă majoritatea populației e maghiară, — votarea va fi secretă.*

Dar punctul acesta nu oferă destulă garanță în contra naționalităților, deoarece:

5. *Împărțirea circumscripțiilor electorale se va face așa, că prin această împărțire să se asigure supremația maghiară și rolul conducător al clasei intelectuale.*

Acesta este proiectul original, oricâte demințiri s'ar face. El este medieval, reacționar, ca și însuși partidul kossuthist.

— „**Românul**” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Patruzeci de ani de activitate economică-financiară

I-a împlinit „Albina”. Până în ziua de azi primul și cel mai puternic institut de bani al nostru. Iar a 39-a adunare generală ordinară a ei, ce se va ține la 23 martie, va fi o sărbătoare a economiei financiare românești, nu numai în urma jubileului celor patruzeci de ani împliniți în rodnică și mult sporitoare muncă națională, ci mai cu seamă în baza unui curvânt, ce se va face trup în acea adunare generală: e vorba de propunerea, ca cele 3.000.000 cor. capital societar, ale institutului să se ridice la dublu și astfel fondul de garanție al scrisurilor fonciare să poată fi urcat la suma de 3.000.000 cor. Și e moment mare și de importanță deosebită și cu urmări istorice acesta. Iar acționarii „Albinei”, când vor vota propunerea aceasta, să fie mândrii, că au pus așezământ unei pietre, dintre cele mai puternice pentru viitoarea tărie a neamului nostru.

„Albina” e o cetate în viața noastră economică și un factor prim în viața noastră politică.

Dintre toate cele aproape 200 institute financiare, singurul care emite scrisuri fonciare. Ce va să zică aceasta?!

Băncile lucrează cu deosebite soiuri de bani:

Capitalul societar — creditul prim, ce i-se oferă băncii; statornic, căci ține cât viața institutului, dar chiar fiindcă această statornicie și perseverență în bine și în rău îi, atribuie o mai mare aparență, ba probabilitate chiar, a risicului — e scump, reclamă partea leului din câștig.

Depunerile — prieteni buni, câtă vreme îți merge bine și cu atât mai nepretensivi, cu cât îți surâde mai mult norocul, dar la caz, de nevoie, să te ferească sfântul — te lasă fără de veste, cum fac guzganii corăbiilor primejduite.

Reescontul — adu și ia; îi ține atât ajutorul, cât îi e nădejdea folosului. Primul, care te mângâie pe subt bărbie, când îți merge bine, dar nici odată ultimul, care n'ar sta să te sugrume, când nici nu-ți dai poate seama, că ai fi ajuns la rău.

Cu aceste soiuri de credit, ar fi deplin epuizate toate izvoarele prietenești, ori mult puțin dășmănoase ale banilor băncilor noastre. Și singură „Albina” mai are un alt izvor încă și vrând-nevrând mai prieten, de cât ceilalți ai celorlalte bănci românești: **scrisurile fonciare**.

Ei, păcatele mele, dar asta ce e?!

Că despre acții, știu eu bine; va zice nu unul, că nu e chiar de totului tot rău, să le fi moștenit; și așa primăvara, să iai foarfecile și să le tunzi cupoanele și să ai bani albi.

Iar despre libelele de depunere încă nu vor fi puțini, cari să știe, cât de bine-i, ca a doua coloană tot de pe a doua față să rămână totdeauna mai bine cifrată, decât prima de pe aceeași față.

Și chiar despre reescont, vor fi destui, mai cu seamă membrii de prin direcțiuni, cari iau auzit de nume așa ca prin vis măcar.

Dar „scrisuri fonciare”? Asta totuși e prea mult. Și cu toate acestea e simplu. Să vedeți d-voastră. Numai să nu cumva să

vă supere de loc, că am presupus pe un moment măcar, că nu știți. E prea firesc. Noi românii nu avem societate capitalistă. Iar „scrisurile fonciare” nu intră, ori mai precis spus, nu stau, decât în case, ori și mai bine zis, în case bine căptușite.

O să vedem.

„Scrisurile fonciare” sunt niște hârtii de valoare, la purtător. Adecă nu făcute pe nume, ca cele mai obișnuite dintre acții, ci, cel care le are, li-e și proprietarul considerat. Le emite o anumită bancă, ori consorțiu legal și ia bani împrumut pe ele, dela cine are de dat. Împrumuturile acestea le ia banca de regulă, cu obligamentul de a le replăți în termen mai lung (50—65 ani) și cu interese mici (3½—4½—5%). Chiar în vederea cămătuirii acesteia, scrisurile fonciare au, ca și acțiunile, un talon de cupoane.

Și să vedeți, chiar aci zace punctul: în termenul lung de replătire și în cămătuirea statornică, dar scăzută.

Banca, care a putut plasa multe scrisuri de acestea fonciare, și-a adunat și are la dispoziție bani, pe cari iarăși îi poate da împrumut pe termen mai lung și prin urmare, neavând de-a manipula mult cu ei, — mai ieftin.

Proprietarul scrisurilor fonciare nu poate pretinde achitarea lor dela banca debitoare decât la termen.

De obicei însă, ele cotate la bursă, trec ca banii, și se mai achită și în răstimp, sortite.

La noi normativul „scrisurilor fonciare” e depus în art de lege XXXVI 1876.

Au dreptul să le emită societățile anonime și asocierile, dacă le-au asigurat cu un fond special, fixat și în statute, de cel puțin 400.000 cor. Acest fond servește ca garanție sumei tuturor scrisurilor fonciare emise. Nu e secestrabil. Scrisurile fonciare trebuie să aibă titlu egal: valoarea nominală minimală de 80 cor. Suma valorii nominale a scrisurilor fonciare emise de cutare bancă, nu poate trece niciodată peste de 20 de ori fondul de garanție. E condiționată și garantată totodată și de alt moment: Valoarea incursă din scrisurile fonciare nu poate fi plasată decât în împrumuturi ipotecare, asigurate până la jumătatea prețului real al ipoteci cel puțin. Iar acestei ipoteci încă îi este asigurat un special favor legal.

În deosebi dar de fondul special de garanție al scrisurilor fonciare, privitor la plasarea și fructificarea cărui, încă are legea speciale dispozițiuni — ele sunt garantate și de corespunzătoarele ipoteci, între cari și între suma scrisurilor fonciare în circulație, e fixată cea mai strictă reciprocitate: nici odată nu pot fi în circulație scrisuri fonciare cu titlu sumar mai mare, decât cel mult jumătate al valorii reale a ipoteci împrumuturilor acordate de bancă în baza acestor scrisuri fonciare.

Garanției acesteia mari i-se mulțumește astfel ieftinătatea acestui izvor de credit, care e aproape și cel mai statornic,

după capitalul societar, dar mult mai eftin decât acesta.

Iar între băncile noastre „Albina” îl are singură.

Și l-a garantat până acum — conform ultimului bilanț — cu 500.000 cor., fond special de garanție. A putut să emită dar scrisuri fonciare în suma maximă de 10.000.000 cor. Le-a avut în circulație, cu finea anului 1911 în suma de 9.432.000 coroane.

Iar acum e propunerea, ca fondul acela de garanție să se ridice la 3.000.000 cor. Prin urmare posibilitatea emisiunii să se urce la 60.000.000 cor.

E un pas mare acesta. Mai cu seamă considerând, că la finea anului 1910, întreg reescontul tuturor institutelor noastre financiare, cu „Albina” cu tot, abia putuse atinge suma de 40.827.356 cor. Iar acum vine un singur institut și-și asigură temelia unui credit, în afară de reescont, de 60.000.000 cor.!

Fi-va oare posibilă realizarea acestui enorm credit?! Formează el oare o necesitate?!... Reală?!

Intrebări acestea, cari ni-se impun. Și la toate n'o să putem răspunde altfel, pe lângă cea mai riguroasă cumpănire, decât afirmativ.

Unde se vor plasa atâta sumedenie de scrisuri fonciare?!

Pe lângă o rațională și instructiv stăruitoare politică financiară, la români chiar. Din sărăcie încep să isvorască bani la noi.

Dar unde își va afla cererea, atâta sumedenie de capital?!

Nici gând să nu avem. Azi. Capitalul românesc, evaluat după puțință, care debitează băncilor străine în felul acesta, e neasămănat mai mare, decât întreg rostul ce ar putea să-l realizeze „Albina”. Din punctul acesta de vedere, e o necesitate urcarea fondului de garanție a „Albinei”. Și e încă atât de solidă și de reală datoria românească!

Ș'apoi încă un moment. De imensă importanță.

Ridică fondul special de garanție al scrisurilor fonciare la 3.000.000 cor. în baza §§-lor 9 și 10 al legii art. XXX. 1889 — acele hârtii vor fi scutite de dare, de impozit, de competențe. Vor fi mai căutate în consecvență și mai bine plătite și prin urmare împrumuturile acordate în baza lor mai ieftine.

Aci zace punctul!

Ieftinătatea creditului. Posibilitatea concurenței și pe terenul acesta cu institutele mari străine. Acapararea întregii cereri sănătoase românești. Dominarea ei. Abandonarea acelor rami de operație, pe cari și alte bănci românești le-ar putea împlini cu acelaș succes, ori cari ar reclama o altă soluție — și îmbrățișarea principală a creditului pământului românesc și crearea posibilităților sporirii lui, cum îl achi-tază azi atâtea mii de brațe, slujitoare străinului — iată minunat de măreața perspectivă, ce i-se deschide azi „Albinei”.

Dee Dumnezeu, ca hotărârile adunării jubilară, să fie în clipă de noroc aduse!

EXTERNE

Rivalitatea Anglo-Germană. Călătoria Lordului Haldane, ministrul de război al Angliei la Berlin, în jurul căreia s'a făcut atâta zgomot și de la care se aștepta atât de mult pentru aplanarea rivalității dintre cele două țări, se pare că nu a dat nici un rezultat pozitiv.

Depunerea bugetului naval al Angliei în camera comunelor a readus la suprafață „din nou toate elementele de neînțelegere.

Iată ce scrie, comentând acest buget, organul german „Neueste Nachrichten.

Engliza ne spune, recunoașteți supremația mea absolută pe mare și nu o amenințați. Cu această condiție vom putea fi amici. Cu alte cuvinte, ambițioasa împărăție germană, trebuie pur și simplu să se abțină de la orice încercare de a se desvolta pe mare.

De alta parte tonul presei engleze este cam acesta :

„Voi ați început cei dintâi, abia a-ți încetat de a vorbi de sporirea flotei în timpul cât a stat Haldane la voi; nu părăsise încă țara voastră și reîncepăți să reclamați corăbii, cât mai multe corăbii”.

De altă parte profesorul Delbrück cunoscutul scriitor politic german ale cărui relații cu cercurile oficiale nu sunt un secret, declară fățiș că afacerea marocană nu a fost decât o introducere în viitoarea politică colonială a Germaniei.

În orice țară din lume unde se vor produce în viitor schimbări de frontieră, vom opera exact cum am operat în Maroc. Lumea trebuie să se obișnuiască cu aceasta și se va obișnui. Nu e nevoie a face război spre a ajunge la scop. În plină pace noi putem să desfășurăm forțele noastre în așchipe ca presiunea lor să ajungă spre a face pe rivali ca să cedeze”.

Delbrück arată că Germania are nevoie de colonii în Africa și Asia și spunând că au să fim mulțumite dela englezi. Aceasta arată încă odată cât de reductibile sunt cauzele care separă cele două țări și cum pe lângă asemenea situații fatale tot încercările oamenilor de bună voință nu sunt decât paliative.

Ciaricof și Alexandru al Serbiei. Corespondentul din Belgrad al ziarului „Independance Roumaine” dă mai multe amănunte asupra rolului avut de fostul ambasador rus din Constantinopol la curtea fostului rege al Serbiei, Alexandru.

„După căsătoria sa nenorocită cu Draga Mașin, Alexandru nu mai avea altă speranță de scăpare decât la curtea rusă și făcea toate eforturile spre a se vedea primit cu regina de către țară. În această vizită el vedea singurul mijloc de a fi reabilitat. Rolul jucat de Ciaricof în aceasta împrejurare nu a fost niciodată cunoscut.

Dar ceea ce se știe este, că toate eforturile lui Alexandru au rămas zadarnice și că nu au ajuns decât la un refuz politic dar definitiv. Din acel moment situația lui Ciaricof la curte a fost cu desăvârșire delicată. Intim al palatului, el a fost depărtat încetul pe încetul și considerat ca un inamic al regelui, care în secret aproba nemulțumirea generală contra regelui și a reginei.

În ziua asasinatului regal Ciaricof a fost printre cei dintâi care s'a dus la palat. A calmat furia ofițerilor asasini ai regelui și ai reginei și a transportat în interiorul palatului cadavrele sângeroase și mutilate ale suveranilor, aruncate prin fereastra camerei lor de culcare în grădina palatului. E drept, că legațiunea rusă se găsește în fața palatului.

Dar ceea ce a părut straniu, este că Ciaricof a fost dintre cei dintâi care a intrat în relații cu guvernul revoluționar și fără învoirea prealabilă a guvernului rus. Acest demers al lui a a atras și pe ambasadorul austriac și apoi pe toți ceilalți.

Acest act a atras după sine și disgrația completă a Tarului care nu numai l-a desărcinat din funcție, dar i-a interzis de a intra în Rusia, astfel că a trebuit să petreacă aproape doi ani la Ploiești în România.

Cazul de acum așa dar poate fi explicat și prin caracterul independent a lui Ciaricof. Dar în cercurile sârbești se șoptește că rechemarea se atribuie și marchizului de Pallavacini, care vedea în Ciaricof principala piedecă a unei înțelegeri ruso-austriace în chestiunea balcanică.

Ruperea tratatelor franco-spaniole. Ruperea negocierilor franco-spaniole privitoare la Maroc e acum un fapt împlinit.

O știre din Madrid foarte vrednică de crezare, publicată de ziarul „Berliner Zeitung am Mittag”, afirmă că ambasadorul francez a transmis ministrului de externe spaniol declarația că guvernul francez e uimit de lipsa de însemnătate și de valoare a compensațiilor teritoriale oferite de Spania printr'un contra-proiect.

Ambasadorul a făcut cunoscut ministrului că guvernul francez nu va răspunde deocamdată la acest proiect și va proceda imediat la organizarea protectoratului asupra Marocului.

O versiune spune că Franța e hotărâtă să inaugureze acest protectorat prin ocuparea militărească a tuturor punctelor în litigiu din Maroc.

Se crede că Spania va lua și ea măsuri și sunt temeri că măsurile luate de ambele părți ar putea da loc la conflicte.

Criza guvernului din Germania. Situația internă în Germania a devenit nesigură și încreșată. O nemulțumire domnește mai în toate partidele față de politica cancelarului de stat, Bethmann Hollweg. Dependența guvernului imperial de centru se simte foarte amar, ceea ce se arată acum în rezolvirea chestiei cu privire la acoperirea plusului de cheltuieli care va rezulta în urma reformei militare în imperiul german și din demisia secretarului de stat Wermuth.

Cancelarul de stat de-o parte este desaprobat în politica sa de aripa stângă din parlament de altă parte agrarii încep să mobilizeze contra lui, voinde el să urce darea de alcool. Și într'astfel de împrejurări știrea despre demisia cancelarului Bethmann-Hollweg pare probabilă și deși nu este încă adevărată, atâta este însă sigur, că poziția lui a devenit foarte grea. Și guvernul oricât se va pune pe punctul de vedere, că el depinde numai dela împăratul și că un guvern parlamentar în Germania nu există, totuși timp îndelungat nu va putea governa contra majorității parlamentului. Poziția lui este încă îngreunată și prin situația creată în urma diferențelor în chestia înțelegerii cu Anglia dintre cancelarul de stat și secretarul de stat pentru externe deoparte și secretarul de stat pentru marina imperială de altă parte.

Secretarul de stat pentru marină, admiratul Tirpitz voiește — dupăcum spune ziarul „Berliner Tagblatt” — să conducă întreaga politică externă a Germaniei și din cauza aceasta avusese deja conflicte și cu Bülow, pe când era acesta cancelar de stat. Diferențele dintre el și conducerea oficiului de externe s'a mărit mai cu seamă de când Bethman Hollweg lucră pentru o înțelegere între Germania și Anglia, la care este foarte ajutat de Kinderlen Wächter, cancelarul pentru externe. Bethman voia că bugetul flotei să fie compus luând în considerare acest punct de vedere. Intenția aceasta a fost zădărnicită prin opunerea admiralului Tirpitz.

Pentru mântuirea unei scânteii de lumină românească

În nr. 34/25 februarie al „Românului”, mișcări de glasul de durere al părintelui Gheorghe Manu din com. Nima comitatul Szolnok-Doboka, am făcut loc în coloanele noastre apelului mișcător ce sf. sa ni-l-a trimis în numerele poporenilor săi, pentru mântuirea școlii confesionale gr.-cat. rom. din parohia sa.

De atunci a trecut o lună, în care meritosul preot a avut desigur prilej să facă reflecții nu tocmai optimiste asupra interesului sau mai bine zis asupra lipsei de interes ce publicul român căruia i se adresa cu atâta însuflețire o arată unor cauze atât de sfinte cum este cea a sf. sale.

Acuma primim o nouă scrisoare dela sf. sa căreia deasemenea îi facem loc în întregime.

Spectate domnule, director al ziarului „Românul” în

Arad.

Înainte de toate, vin a Vă aduce cele mai fierbinți mulțumiri, pentru dragostea cu care a-ți binevoit a vă ridica glasul sprijinind modestul nostru „Apel”, publicat în nr. 34—1912 al valorosului ziar „Românul”, pentru a ne câștiga un fond cultural pentru susținerea școlii gr.-cat. din loc și pentru a o straforma recerintelor legi din 1907, excepționată fiind de ministru, ca necorespunzătoare.

Aduc mulțumita întregului popor credincios de sub păstorimea mea, care Vă roagă, ca să binevoiti a sprijini și mai departe cauza școlii noastre. Să trăiți la mulți ani! Atotputernicul Dumnezeu să vă țină la mulți ani.

Câtă nră poartă compatrioții noștri maghiari față de instituțiile noastre de creștere și instrucțiune și față de tot ce nu e maghiar, expres se vede din foaia maghiară din Cluj „Kolozsvári Uj-ág”, care dând peste „Apelul” nostru, erumpe cu furie turbată asupra mea.

„In comuna Nima din comitatul Szolnok-Doboka, au înființat școală de stat cu câțiva ani înainte. Popei valah gr.-cat. Manu George i-s'a suit sângele în cap și s'a apucat, că chiar de aceea le va arăta el, că băceții de valahi, nu vor cerceta „școala de stat, că se va îngriji el de o școală corăspunzătoare deosebită, valahă, pentru ei. Acum a început a pompa popa valah Manu pe credincioșii săraci valahi, dar zău, aceasta puțin a ajuns, s'au cel puțin nu a adus destul pentru școala deosebită valahă, și ce e mai principal, că săracul învățător valah nu poate trăi din salarul valah promis. În fine, îi veni o idee mântuitoare valahului popă și a adresat un „Apel”, („Szózat”) într'un ton pătrunzător (a „Românul” idei 34 száma közli) „la toți fiii cu suflet ai neamului românesc, ori unde ar locui: în Ungaria, România, Bucovina, Basarabia, Macedonia, Bulgaria, Sârbia sau în America. „la toate instituțiile culturale și financiare, din patrie și străinătate, la toate secțiunile „Ligii culturale” din România (igy!) la ministrul de culte și instrucțiune publică din România, la boerii și alți și alți oameni logofi ai neamului românesc, ca fiecare să grăbească cu obolul său, a „mântui de maghiarizare 830 de suflete valahă până nu e târziu”. Apelul lui Manu George, a popii valah afară de mulți proști l'a mai subscris Lazar Dumitru, prim curator, și Iancu Vasile controlor. Ar fi bine, dacă vice-comitele și inspectorul regesc de școale a comitatului Szolnok-Doboka, ar vizita afacerile școlii valahă din Nima, iar pe Manu George popa valah, căruia, săracu, ideia daco-românismului i-a turburat mîntea, să-l pună în oarecare sanator la observația unui vindecător de nervi”.

Acesta este comentarul ziarului „Kolozsvári Ujság” după care reproduce „Szamosújvári Napló” în nr. 11 din 1912 la 11 martie.

Vedeți domnule director, cât de fals, cât de răutăcios și tendențios reproduce un simplu „Apel”. Ultimul strigăt de durere a unei comune curat românești, carea voiește să-ș scape o mică lumină, căci cum să-i zic dacă nu mică, căci toate obiectele se propun în limba maghiară, afară de limba română și religioasă. Senatul școlastic a cerut ajut. de stat, acuma de trei ani și comisiunea administrativă comitatensă și de zece ori a respins cererea sub un pretext sau altul, ca să se coregă, să se întreg-ască, să se facă după metoda nouă etc. tot ca să ne întârzie. Și toate acestea pentru că noi dorim ca pe lângă limba maghiară, carea să propune per longum et latum în școlile elementare, să avem grijă, ca și limba noastră să se cultive și să nu se uite.

Nobilul exemplu al Spectat d-voastră de a Vă înscrie cu 50 de coroane pentru fondul cultural al susținerii școlii noastre a aflat răsunset astfel:

M. O. D. Gheorghe Tăcut, paroh în Iablanita a trimis ca dar pentru susținerea școlii noastre 5 coroane.

M. O. D. Victor Florea, paroh în Homorod 19 cor. 40 fil.

În total, adevă până acum, 74 cor. 40 fil. Vă rog să binevoiti a publica în prețutul ziar „Românul”, mulțumita noastră nobililor donatori. Sumele primite până acuma le-am depus

la banca românească din Gherla, la „Concordia”.
Nima, la 14 martie 1912.

Al Spect. domn director al ziarului „Românul” cu distincția stimă

Gheorghe Manu, preot gr.-cat.
Lazar Dumitru, prim-curator.

Precum se vede, dacă publicul românesc, cu mici excepțiuni cărora li-se cuvine toată onoarea, nu s'a prea impresionat de glasul părintelui din Nima, care spunea atât de frumos în apelul său de acum o lună: „nu sunt liniștit, până nu voi aduce la cunoștința neamului românesc starea tristă în care se află școala noastră, cugetând că a da Dumnezeu și se vor îndura să sară în ajutorul nostru”, în schimb foile ungurești i-au dat atenția convenită și l-au și desemnat grijei speciale a vice-comitelui și a inspectorului regesc cu notificarea de a-l interna într'un sanator de boli de nervi.

Dar acest preot împreună cu bravii lui poporeni care luptă de atâția amari de ani pentru salvarea iubitei lor școli confesionale, tocmai în dieceza Gherlei, merită și altă atenție decât aceea a turbaților dela foile ungurești.

Acest preot, în colțul de țară unde luptă, cu atâta virtute pentru legea și limba românească, nu i-ar fi greu să-și poată găsi un mijloc care să-i permită și lui a trăi o viață comodă, fără dușmănie atât de primejdioasă a puternicilor zilei.

Dar nu vrea.

Nu vrea pentru că nu este făcut din pânura putredă a lui Mangra ci este din bronzul acelor păstori umili dar eroici care timp de 18 secole, împotriva tuturor primejdiilor și ispitelor, au păstrat țaranului român legea și limba lui românească în conștiința că va veni o zi de mărire și pentru acest neam mare și îndelung răbdător.

Și părintele acesta din Nima, care-și dă seamă de nimicienia vieții noastre de azi față de eternitatea neamului, nu voiește ca dânsul tocmai dânsul să poarte răspunderea pentru pierderea turmei lui încredințate.

Este de datoria publicului român să arate că o asemenea credință nu strigă în deșert.

Atragem dar încă odată atențiunea cititorilor noștri asupra rugămintei părintelui George Manu și a poporenilor săi din Nima.

Obolul și-l va putea trimite fiecare la conzistoriul gr. cat. al diecezei Gherlei, pentru școala din Nima, tractul Szolnok-Doboka, Ungaria.

Trialismul

Sub titlul „Die südslavische Gefahr” („Primejdia sud-slavă”) ziarul „Deutsche Zeitung” din Berlin primește o corespondență din Zagreb în care între altele i se scrie următoarele:

„E dureros, că adevărata mișcare trialistă, care a pornit din centrul ei, din Zagreb, intrată a progresat în toate țările slave dela sud, încât chiar și prin măsuri teroristice nu va putea fi înfrântă. Probabil, că la început cercurile competente din Viena și din Budapesta nu au dat destulă atențiune acestei mișcări și nu s'au grăbit să înfrâneze cu energie manipulațiunile revoluționare ale slavilor de sud, din Zagreb și Sarajevo. Demonstrațiunile actuale din diferitele orașe ale Bosniei și Dalmației dovedesc neîndoios răspândirea tot mai amenințătoare a mișcării trialiste, deoarece lozincă acestor demonstrațiuni nu este numai „Jos Ungaria!” ci și „Trăiască Croația independentă!” „Trăiască trialismul!” „Trăiască regatul sud-slav!” Actualmente strigătul în contra Ungariei este nu-

mai un simplu pretext, numai un mijloc, pentru că cu atât mai ușor să se poată săvârși munca de sobol în scopul trialismului.

Corespondentul numelui ziar afirmă, că agitația aceasta este alimentată dintr'un fond secret din Zagreb, și că autorii intelectuali ai ei sunt a se căuta în Zagreb. Corespondentul acesta este informat, că tumulturile acestea vor dura până la căderea regimului lui Cuvaj și până la venirea la putere a unui regim mai binevoitor față de croați. Lozincă croaților este: *desfacerea de către Ungaria*, iar până atunci în Croația nu va fi liniște.

La întrebarea corespondentului că la care țară vor să aparțină croații după desfacere, pretinsul informator i-ar fi răspuns, că: ori Austriei, ori... și aci făcând un gest larg și strângând din umeri acesta și-a întrerupt vorbirea.

Autorul articolului din „Deutsche Zeitung” semează a se lua măsurile cele mai energice pentru reprimarea acestei agitații primejdioase, care țintește descompunerea monarhiei austro-ungare și înființarea unui înfricoșat regat slav.

Din camera austriacă

— Reformele militare —

Viena, 20 martie n.

Astăzi, reichsrathul a continuat desbaterile reformei militare. Primul orator a fost

Georgi, ministrul apărării țării. Oratorul respinge acuzele deputatului Klofac în contra celor doi ofițeri, cari afirmative ar fi batjocorit națiunea boemă. Referitor la acuza lui Klofac, că un locotenent din Komárom ar fi cântat în casina militară cântări vătămătoare, din raportul comandantului garnizoanei reiese, că acele cântări au de conținut glume nevinovate, cari nu pot fi considerate ca batjocoritoare la adresa poporului boem.

Markhl: Parlamentul austriac trebuie să dovedească în mod hotărât, că își știe și vrea să-și apere influința și cuvântul decisiv, ce-i compet lui. (Aprobări). Nu se mai poate tolera, că Austro-Ungaria să rămână și mai departe în urma celorlalte state ale Europei. Armata noastră reclamă sranjamente și promovări noi, dar ea mai cu seamă pretinde urcarea contingentului.

Din punct de vedere economic importantul serviciu militar de doi ani și multele ușurări, cari trebuiesc asigurate prin lege, merită să fie apreciate atât de dinceoce cât și de dincolo de Laita. Oratorul întreabă, că acei de peste Laita aproabă ei oare împedecarea stării de apărare necesară prin politica gravaminală condamnabilă. Oratorul condamnă proiectul de rezoluțiune, deoarece acesta ar face posibil unguirilor, ca aceștia în scopul stoarcerii vre-unei pretențiuni a lor, să distrugă contingentul de pace și capabilitatea de rezistență a armatei în cazuri serioase.

Nu se poate permite a se lega chestia comună militară cu chestia reformei electorale (Aprobări).

Ar însemna o provocare a parlamentului nostru faptul, când guvernul și partidele de peste Laita ar debate asupra chestiilor importante ale proiectelor militare așa fel, ca și cum parlamentul austriac nici nu ar exista în lume.

Ungariei cu tot dreptul i-se poate aduce acuza gravă, că acolo nu se cugetă nimeni, cât de mult strică autorității și situației de mare putere scump plătită a monarhiei, dacă factorii competenți ai ambelor state nu se înțeleg tocmai în chestiile celor mai importante mijloace de apărare.

La redactarea legii militare s'a avut în vedere deosebita senzibilitate de autonomie a unguirilor, dar s'a uitat că prin aceasta se primejduiește chiar unitatea necesară a armatei noastre. Articolul 80 al legii penale militare sdrobește iarăș o petricică din zidirea comunității. Atitudinea unguirilor față de proiect lovește în chiar interesul lor propriu, deoarece ei au nevoie de o armata comună capabilă de luptă. Atitudinea aceasta a lor este o adevărată politică de aroganță.

Oratorul își încheie discursul cu dorința, că în sfârșit acei de peste Laita să înceteze lupta în contra reformei militare, deoarece în adevăr proiectul reformei militare și a codului penal militar este în interesul atât al monarhiei, cât și al populației. (Aprobări și aplauze).

Dr. Smeral: Își începe discursul în limba boemă, apoi continuă în limba germană declarând,

că numai miliția cetățenească servește și apără interesele și libertatea populației patriei.

Fiindcă proiectul nu precizează destul de clar serviciul militar de doi ani, oratorul declară, că nu primește proiectul.

F. Seidel: În numele partidului muncitor german declară, că pentru o astfel de armată, a cărei limbă de regiment nu este permanentă, el și partidul din care el face parte nu votează nici un nasture (Aprobări). Nimeni nu are nevoie de o astfel de armată, care din punctul de vedere al apărării n'are nici un preț.

Nu primește proiectul.

Din Bucovina

Chestia bisericească

Una din chestiile cele mai arzătoare ce agită spiritele românilor bucovineni este chestia bisericească. Românii din Bucovina stau în fața unei probleme vitale pentru viitorul și prestigiul nostru ca neam. Biserica a jucat și trebuie să joace un rol precumpănitor în viața unui neam. În trecut biserica, la noi românii de pretutindeni a ocrotit, a răspândit și a dat avânt culturii românești. Românii din Ardeal, din Bucovina și cei din Macedonia se dezvoltă în privința culturală și economică cu ajutorul slujitorilor altarului. Numai în România politicianismul partidelor a cam instrăinat biserica de rosturile sale hotărâtoare în dezvoltarea firească a neamului nostru. Mai ales în Ardeal preoții au fost conducătorii și luminătorii poporului român în curgerea tuturor vremurilor. Când nobilimea s'a instrăinat și a trecut în rândurile stăpânitorilor de altă limbă și de altă lege, a rămas preotul tovarăș al țaranului și împreună cu acesta a îndurat amarul sorții, a întâmpinat cu resemnare creștinească vitregia vremurilor năprasnice și a împărțit clipele bune și cele rele în fața aceluiași altar și în sudoarea frunței pe același ogor dător de pâine pentru ai noștri, și pentru asupritorii și dușmanii noștri. Când s'au ivit zorii unei conștiinți luminate de obârșia și rostul nostru ca urmași ai unui popor ce a fost peste toată lumea stăpânitor, dela slujitorii altarului au pornit.

Apostoli înflăcărați și hotărâți pentru luptă și jertfă au pornit în cele patru părți ale pământului românesc și au propovădit crezul neamului luminat la conștiința de sine fraților ce steteau în amorțire și în umilire. Lazăr și alți dascăli trec munții în principate, întemeiază școala românească și dau având puternic deșteptării și conștiinței naționale. În Bucovina vine un alt apostol blând, preotul bisericii și al neamului Aron Pumnul, în vremile de tulburări ale neamului 48 și prin stăruința și cu ajutorul boerilor Hormuzăchești devine profesor pentru catedra de limba și literatura română la gimnaziul de stat în Cernăuț. Astăzi românii din Ardeal și Ungaria și-au asigurat prin marele mitropolit Andreiu Șaguna dezvoltarea lor culturală și națională în cadrele organizației bisericești. Incercările dușmanilor etnici de a nimici această organizație sigură și firească a românilor ardeleni și unguireni vor rămânea pururea zadarnice.

Și la noi în Bucovina biserica și slujitorii ei și-au avut rostul lor hotărâtor în viața neamului românesc, mai ales dela trecerea Bucovinei la casa de Austria. Poporul nostru nu s'a putut și chiar astăzi nu se poate împrieteni și deprinde cu „beamterul” austriac, om adus din cine știe ce parte a lumii, cu preotul însă a avut legături sufletești și întotdeauna s'a încrezut în sfatul și povața lui. E drept că o parte dintre preoți și-au înțeles puțin chemarea lor apostolică, însă nu e vina lor, ci a împrejurărilor. Sărbul Vlahovici și rutenul Eugenie Hacman nu puteau să facă ca să avem noi un cler întru toate chemat să-și înțeleagă rostul său de îndrumător și conducător al unui popor ce are o stăpânire străină, căci străini erau și ei de sufletul și aspirațiile neamului cel păstoriat. Clerul nostru bucovinean a avut parte de o cultură suficientă teologică și după ce s'a înființat universitatea din Cernăuț, institutul teologic s'a prefăcut în facultatea teologică, astfel preoțimea s'a putut împărții de o cultură academică.

La trecerea Bucovinei la casa de Austria biserica noastră a fost dependentă de patriarhul sârbesc din Carloviț și cu toate acestea și-a păstrat aproape până astăzi caracterul istoric românesc.

Cât a fost Bucovina un cerc administrativ al Galiției, biserica noastră era considerată din partea stăpânirii galițiene după patentul de toleranță al împăratului Iosif al II-lea întocmai ca și biserica evanghelică luterană și ca și sinagogile jidovești.

Abia împrejurările politice ale monarhiei după anul 48 ne-au dat și nouă românilor o biserică independentă în Bucovina, care biserică împreună cu slujitorii și școlile ce se țineau de dânsa era susținută din fondul religios, format din averile episcopiei Rădăuți și cele mănăstirești.

Situația bisericii noastre până la 1867, când s'a proclamat constituția austriacă și dualismul austro-ungar, nu a fost așa de înfloritoare și de sigură, rusneții însă nu au cutezat să răvnească la conducerea bisericii noastre cu caracter românesc. Pe atunci pornise mișcarea ucraină a rusneților tineri din Galiția și prinsese rădăcini și în Bucovina.

După obiceiul lor, rusneții începură a se boci că sunt apăsați și nedreptățiți de români și cereau cu insistență egală îndreptățire în cărmuirea țării și a bisericii. Stăpânirea bucovină de mișcarea rusneților, sprijinea cererile lor. Episcopul Eugeniu Hacman, un ruten, împlini întru câtva, pe temeiul legilor fundamentale ale statului austriac și în urma insistenței guvernului, unele dintre cererile rusneților. Îngădui în consistorul episcopesc și limba rusnească pe lângă cea română, care era cea oficială biserică, și primi și tineri rusneți în institutul teologic, în care limba de propunere era cea română. Când marele mitropolit Andrei Șaguna organiza pe temeje democrată și rațională biserica ortodoxă a românilor din Ardeal și Ungaria, se gândi în acele clipe să cuprindă în aceeași organizație temeinică și sănătoasă și biserica ortodoxă a Bucovinei. Boerii Hurmuzăchești sprijineau ideea și năzuințele mitropolitului Andrei Șaguna și, de bună seamă că prin autoritatea acestuia și a boerilor Hurmuzăchești, planul și dorința lui Șaguna s'ar fi împlinit, dacă nătângul și ambițiosul episcop Eugeniu Hacman nu s'ar fi împotrivit și dacă guvernul austriac nu ar fi făcut intrigi.

După anul 48 se începuse o mișcare în Bucovina pentru autonomia biserică și pentru regularea administrației fondului religios ce era administrat în urma rezoluției împărătești de organele statului. Prin o rezoluție împăratului doria să se reguleze „cauzele generale ale bisericii ortodoxe din Austria pe temeiul propunerilor unui sinod al tuturor episcopilor ortodoksi”. La acest sinod a avut drept să ia parte și episcopul Bucovinei și să aducă la cunoștință „păreri și dorințele diecezanilor săi”. Episcopul Eugeniu Hacman convocă o adunare numai a clerului, fără să țeseamă și de păreri și dorințele laicilor, în 1729 faur 1861. Dorințele acestei adunări erau: 1. Ridicarea episcopiei la rang de metropolie; 2. egală îndreptățire confesională; 3. administrarea fondului din partea organelor canonice; 4. sinoade ale clerului diecezan sub prezidenția șefului diecezei și 5. alegerea a trei candidați de un colegiu alcătuit din 30 de preoți și 30 de laici. Aceștia încă cerură prin o adresă votată de camera principală a Bucovinei în 1863 autonomia bisericii și administrarea averii bisericăști din partea „organelor canonice”. Laicii protestară împotriva organizării bisericăști votată de clerul bucovinean. Ei cereau să ia parte: 1. la alegerea episcopului; 2. la regularea patronatului în biserică; 3. la afacerile școlare; 4. la înființarea și administrarea așezămintelor de binefacere ale bisericii ortodoxe și 5. la afacerile curat economice ale averii bisericăști. Toate acestea se puteau regula numai prin un *congres bisericăesc*, precum îl are biserica română din Ardeal și Ungaria. Lucrul nu a rămas baltă. În camera imperială din Viena își ridică glasul și aduce la cunoștința guvernului cererile și dorințele diecezanilor bucovineni deputatul Samuil Andreievici-Morariu.

În chestia aceasta se ține o adunare numeroasă a preoților și laicilor „din toate stările și din toate unghiurile țării”, în care se cere hotărât

autonomia bisericii pe temeiul § 15 al legii fundamentale de stat, care glăsuște că „biserica însăși să-și administreze averea sa sub controlul guvernului împărătesc”. Ministerul de culte neluând în vedere propunerile consistorului dădu în 1 decembrie 1870 un „emis”, prin care hotărăște convocarea unei adunări preparative alcătuită din 18 preoți și din 18 laici, parte aleși și parte numiți, cari sub prezidenția șefului țării și „cu participarea episcopului să formuleze propuneri” cu privire la modalitățile pentru convocarea congresului bisericăesc.

În 1/13 martie 1871 se convocă adunarea și majoritatea acesteia hotărî:

1. Un congres din 48 de membri, 24 preoți și 24 laici; cei dintâi să fie aleși de clerul monahal și de preoții de mir în 4 colegii electorale;

2. Laicii să fie: a) numiți de împăratul ca patron bisericăesc; b) aleși de ceilalți patroni bisericăști; c) aleși de comunele bisericăști și d) de cele din târguri și sate.

3) Hotărârile să fie valide în prezența a 32 de membri.

Toate propunerile acestei adunări s'au sancționat în 9 august 1871 cu simpla modificare, că pentru ea să fie hotărârile congresului valide se cer numai 25 de membri. Episcopul Eugeniu Hacman însă prin o adresă către ministerul de culte din 26 mai 1871 susține, că congresul e ceva necanonic și nefolositor, și declară, că nici el (episcopul) și nici locțiitorul său nu vor prezida congresul, și nu va îngădui să fie el (episcopul) s'au consistorul său membru în congresul bisericăesc. Cât a trăit episcopul Eugeniu Hacman, nu s'a ales nimica cu congresul.

În ianuarie 1873 episcopia Bucovinei fu ridicată la rang de metropolie și episcopul Eugeniu Hacman devine mitropolit, vizul său de aur. În martie a aceluiaș an moare și urmașul său, arhimandritul de scaun, Teofil Bendela ceru în 13/25 sept. 1874 convocarea congresului. În august 1875 moare mitropolitul Teofil Bendela și îi urmează Teoctist Blajevici. Acesta susține, că „un congres bisericăesc, în a cărui competență... ar avea să cadă numai afacerile privitoare la interesele comunelor bisericăști pentru mitropolia întreagă în scopul unității organice, nu este de neapărată trebuință.” Congresul bisericii noastre s'a convocat abia sub marele nostru mitropolit Silvestru Andrievici-Morariu în 14/26 iulie 1882. La trei sedințe ce le-a ținut s'a votat „statutul pentru congresul bisericăesc” și „regulamentul de alegere” pentru acest congres. Alegerea capului bisericii și administrarea fondului religios au fost șterse dela ordinea zilei.

Toate încercările de a mai convoca congresul bisericăesc au rămas până azi zadarnice.

După marele și energetic mitropolit Silvestru Morariu, sub a cărui păstorire s'a ridicat și și-a păstrat biserica noastră caracterul istoric românesc, a urmat micul în fapte și slabul de fire Arcadie Ciupercovici. Sub păstoria acestuia biserica noastră a ajuns la grea cumpănă și la amară umilire. Legrînța și voința guvernului era pentru mitropolitul Ciupercovici dogmă și împlinia orice cerere a guvernului care ocrotia și sprijinea din răspuneri pe rusneți pe seama și în dauna românilor. Sub repausatul Ciupercovici de tristă amintire era să se vândă statului pe un preț de nimica moșia Rădăuților a bisericii noastre, s'au numit profesori rusneți la facultatea teologică fără nici o calificare și s'au numit membrii rusneți în consistorul arhidiecezan, astfel, că s'au știrbit prestigiul și s'a alterat în mod jignitor caracterul românesc al bisericii noastre. Urmașul lui Ciupercovici, actualul arhiepiscop și mitropolit Vladimir de Repta, un om învățat, bun și blând, a găsit biserica noastră în mare cumpănă. Rusneții în pofta lor nesăbuită răvnește egla îndreptățire la cărmuirea bisericii și nu au crutat nici un mijloc ca să-și ajungă ținta. La orice prilej s'au ridicat glasul și cereau cu toată insistența egală îndreptățire în biserică. Prin broșuri, în întruniri și în corpurile legitime s'au plâns și se plâng mereu, că noi românii îi nedrept-

tățim pe rusneți pe orice teren și în deosebi pe terenul bisericăesc.

În 1906 șeful rusneților, Neculaiu Vasileco, a mers cu o deputațiune la guvernul central și la Majestatea Sa Împăratul și au cerut despărțirea arhidiecezei în două, în o dieceză românească și una rusnească. Învățul profesor Vasile Gaina și alți prieteni de ai săi erau de părere să ne învoim și noi românii cu despărțirea diecezei, căci mai pe urmă va fi mai greu. Unul dintre persoanele marcante ale bisericii noastre s'a împotrivit pe atunci despărțirii, în buna credință că și pe viitor vom fi în stare să păstrăm și să apărăm caracterul românesc al bisericii noastre în Bucovina.

Temerile prevăzătorului Vasile Gaina se adevăresc astăzi întocmai. Rusneții cer mereu egală îndreptățire la cărma bisericii și guvernul sprijinește cererile rusneților tineri, fiindcă vrea să răspândească patriotismul (?) acestora față de casa de Austria, prin faptul că rusneții bucovineni și mai ales șeful lor, Neculaiu Vasileco, demască și denunță fără cruțare propaganda rusofilă a rusneților bătrâni în Bucovina și Galiția. Guvernul a cerut hotărât mitropolitului nostru să ia în vedere cererile rusneților și să le îndeplinească. Mitropolitul Vladimir de Repta însă se împotrivi cu toată țaria și nu voia să știrbească caracterul românesc al bisericii noastre. În consecință e datorită tuturor românilor fără deosebire de colorit politic să-l sprijinească pe I. P. S. Mitropolitul și să caute o soluție în chestia bisericăescă prielnică și românilor, o soluție prin care să se păstreze pentru totdeauna cât va mai fi suflet de român în Bucovina prestigiul și caracterul istoric românesc în biserică.

Stând lucrurile astfel, ce soluție au românii și ce soluție au rusneții și guvernul austriac? — Uitasem să spun că Majestatea Sa împăratul a respins cererea rusneților pentru despărțirea diecezei. Cererile conducătoare bisericăști ale românilor și clubul național român al deputaților din camera provincială propun următoarea soluție în chestia bisericăescă: Rusneții să fie „demaiși” din arhidieceză, să se înființeze o episcopie proprie și independentă pentru rusneți cu reședința în Coțman sau Sadagura și episcopia aceasta să fie numai „in dogmaticis et more spiritualibus” dependentă de mitropolia și arhidieceza română cu reședința în Cernăuți; fondul religios să fie neatăcut și administrat și mai departe de organele statului și tot din fond să se poarte și cheltuielile pentru episcopia rusneților. În felul acesta mitropolia și arhidieceza ar rămânea curat românească și nu am avea nici un punct de atingere cu rusneții. Numai așa s'ar putea păstra caracterul istoric românesc în biserică și noi am fi în stare să ne dezvoltăm în mod pașnic și sigur pe terenul cultural. Având noi odată biserica noastră națională românească, trebuie să cerem convocarea congresului bisericăesc.

Rusneții cer paritate în consistor, și la conducerea bisericii. Ei susțin, că demiterea lor din arhidieceză este o umilire și înjosire față de români și se împotrivesc despărțirii. Tot împotriva dimiterii rusneților din arhidieceza bucovineană sunt deputații democrați români Aurel Onciul, Florea Lupu, Mihail Chisanovici și Romul Reuț, polonii și arhiepiscopul greco-catolic rusesc din Lemberg.

Ne miră mai mult împotrivirea polonilor care nu e nicidecum motivată. Arhiepiscopul greco-cat. rusneac are tot dreptul să se împotrivescă, de oarece se teme, că mulți credincioși uniți vor trece la biserica ortodoxă în urma propagandei rusofile ce se face de către agenții ruși în Galiția și Bucovina.

Rusneții bucovineni nu voesc dimiterea din mai multe cauze. Pe de-o parte îi sprijinește guvernul și partidul democrat român în aspirațiile lor și ei cred că cu vremea vor deveni ei stăpâni în biserică și peste fondul religios și românilor le va da o episcopie în sudul Bucovinei, la Suceava sau la Rădăuți. Pe de altă parte rusneții văd și înțeleg

GONDA

▲▲▲ **Stabiliment de vestminte** ▲▲▲
TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.
Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.
Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.
Prețuri ieftine. Telefon 451.

că soluția... toate prielnic... clare fiecare... mănăști sau... început acu... naționale p... venit din C... seamă, că... clara la bis...

Alt d... trul lor cu... năuțul, ci... și în sfârșit... ar fi, că n... cerile noas... nu ar avea... religiosar... de danie... numai rom... se împotrivi... români.

Servi... putaii der... țărânești A... șanovici și... lele trecut... au nevoie... rezolvirea... necilor). J... crează ma... rusneac în... Onciul în...

1) C... rusneți și... național a...

2) d... mână și r... român res...

3) f... organele s... leași ca ș...

Sfer... secțiuni a... administ... mănăști s... sericești și... mâni și i... alcătuit c... modalități... nu amint... naționalit... ușor se... rusneac ș... nesc al k...

Sol... și de rus... țrilor rom... caracteru... ciul nici... viața sa... șeful ru... Aurel Onci... fost și p... lositoare...

Ro... românesc... neam nu... rel Onci... toare de... al căre... Aurel O... soluția c... urmă și... ai preoți... opintirile... sale în... publice... aleși fru... formulat... prielnic... meeting... și au tr... iscalită... Aurel O...

Lici... auto... prav...

deosebi pe

aiu Vasilco,
entral și la
despărțirea
mânească și
le Gaiua și
să ne în-
cezei, căci
ntre persoa-
impotrivit
că și pe
să apărăm
tre în Bu-

ina se ade-
mereu egala
rului sprijii-
voiește să
ată de casa
ucovineni și
demască și
ilă a rusne-
Guvernul a
a în vedere
i. Mitropo-
mpotrivi cu
ă caracterul
ecintă e da-
de colorit
ropolitul și
că prielnică
se păstreze
de român în
c românesc

au românii
austriac? —
aratul a res-
rea dicezei.
e românilor
deputaților

oarea solu-
să fie „de-
o episcopie
cu reședința
c-asta să fie
„malibus” de-
română cu
să fie nea-
organele sta-
i cheltuielile
ceasta mitro-
t românesc
atingere cu
caracterul is-
în stare să
pe terenul
astră națio-
vocarea con-

, și la con-
rea lor din
față de ro-
t împotriva
bucovineană
Aurel Onciul,
Romul Reuț,
rusesc din

olonilor care
ul greco-cat.
trivească, de
niți vor trece
ndei rusofile
alitia și Bu-

imitirea din
rijinește gu-
aspirațiile lor
stăpâni în bi-
nănilor le va
Suceava san
ad și înțeleg

▲▲▲

r. 7.

și fetite.

e engleze.

Telefon 451.

că soluția propusă de români nu le e tocmai întru toate prielnică. Prin demitere ar trebui să se declare fiecare credincios ortodox căreia bisericii românești sau rusnece vrea să aparțină. Și cum s'a început acum o mișcare de trezire a conștiinței naționale prin satele rusite de puhoiul rusneac venit din Galiția în curgerea vremurilor, de bună seamă, că mare parte chiar dintre rusneci s'ar declara la biserica românească.

Alt avantaj pentru rusneci ar fi că centrul lor cultural și de gravitație nu ar mai fi Cernăuțul, ci Sadagora plină de jidani sau Cotmanul și în sfârșit avantajul cel mai mare pentru ei ar fi, că nu ar avea prilej să se amestece în afacerile noastre și să ne puie mereu piedeci și nici nu ar avea vre-o ingerență asupra averii fondului religios, care pe temeiul actelor și documentelor de dănie ale Voievozilor moldoveni trebuie să fie numai *românesc*. Aceste cauze îi fac pe rusneci să se împotrivescă soluției propusă și admisă de români.

Serviciul cel mai mare îl fac rusenilor deputații democrați sau cum se numesc ei naționali țărănești Aurel Onciul, Florea Lupu, Mihail Chisanovici și Romul Reuț. Cum a mărturisit mai zilele trecute un fruntaș rusneac că ei (rusnecii) nu au nevoie să se străduiască așa de mult pentru rezolvirea chestiei bisericești în favorul lor (rusneilor), fiindcă Aurel Onciul și aderenții săi lucrează mai bine pentru ei (rusneci) decât oricare rusneac înfocat și intransigent. Soluția lui Aurel Onciul în chestia bisericească este:

- 1) Congresul bisericesc alcătuit jumătate din rusneci și jumătate din români după catastrul național al alegerilor pentru camera provincială;
- 2) despărțirea consistorului în două secții, română și rusneacă, prezidată fiecare de un arhiereu român respective rusneac și
- 3) fondul religios să fie administrat tot de organele statului. Atribuțiile consistorului sunt aceleași ca și ale consistorului actual.

Sfera de acțiune și de competență a fiecărei secțiuni a consistorului este, să îngrijească și să administreze afacerile bisericești din comunele românești sau rusnece. Pentru afacerile generale bisericești și pentru comunele mixte (locuite de români și rusneci) este consistoriul arhiepiscopesc alcătuit din secția română și rusneacă. Despre modalitățile alegerii arhiepiscopului Aurel Onciul nu amintește nimic și nici nu stipulează de ce naționalitate trebuie să fie arhiepiscopul. Foarte ușor se poate întâmpla să devie mitropolit un rusneac și atunci s'a isprăvit cu caracterul românesc al bisericii.

Soluția propusă de Aurel Onciul și primită și de rusneci nu e prielnică nici decum aspirațiilor românești și tinde să știrbească prestigiul și caracterul românesc al bisericii noastre. Aurel Onciul nici nu poate face altfel, pentru că „dătoarește viața sa lui Neculaiu Vasilco”, românul renegat șeful rusneilor. Apoi întreaga politică a lui Aurel Onciul și a partidului său democrat a fost și până acum cât se poate de prielnică și folositoare rusneilor.

Românii de bine ce înțeleg rostul neamului românesc și sunt însuflețiți de idealul acestui neam nu pot îngădui vederile politice ale lui Aurel Onciul, care a făcut și face o politică vânzătoare de neam. Ma întâi ziarul „Revista politică”, al cărei editor am fost eu, a combătut soluția lui Aurel Onciul în chestia bisericească și a propus soluția ce a adoptat-o întreaga preoțime și mai pe urmă și clubul deputaților naționaliști ai țărănimii, ai preoțimii și ai boerimii. Toate frământările și opiniile lui Aurel Onciul de a impune vederile sale în chestia bisericească preoțimii și opiniunii publice românești au rămas zădărnice. Cei mai alesi fruntași ai neamului și ai bisericii noastre au formulat cererile și au propus soluția cea mai prielnică românilor. În 4-17 iulie 1911 s'a ținut un meeting de vre-o șese mii de români în Cernăuți și au trimis o petiție Majestății Sale împăratului iscălită de peste 16.000 de credincioși români. Aurel Onciul și atunci și-a dat în petec și a cău-

tat să zădărnicească totul, însă nu a izbutit. Guvernul a ținut întru câtva seamă de cererile și dorințele noastre.

Prin moartea vicarului general Miron Calinescu, care a fost un apărător energic al bisericii românești și care vieța sa întreagă și-a închinat-o idealului neamului nostru, guvernul caută să implinească cererea rusneilor la egala îndreptărire în conducerea bisericii. Aurel Onciul și ceilalți aderenți ai săi sprijinesc cu toate mijloacele pe rusneci și zădărnicesc în mod revoltător de cinic și de perfid năzuințele fruntașilor bisericești și ai neamului românesc.

Clubul deputaților români naționaliști au convocat adunări populare prin toate ținuturile românești și au hotărât împreună cu comitetul de acțiune în afacerea bisericească, în a cărui frunte stau dd.: academicianul și consilierul de curte T. V. Stefanelli, baronul Eudoxiu Hormuzachi, Nicu Flondor și alți bărbați însemnați și de valoare, să se ție în 25 martie a. c. un mare meeting al românilor în Cernăuți și să se aștearnă din nou cererile și dorințele noastre Majestății Sale. Și de astădată „Foiașii poporului”, organul partidului democrat, uneltește împotriva meetingului. Nu cruță nici o armă și nici un mijloc. Minciuna și schimonosirea adevărului sunt armele acestui ziar ce stă în serviciul dușmanilor noștri de moarte în tocmai ca și ziarul jidanului Moritz Stekel, „Bukowiner Post”. Aurel Onciul știe prea bine că acțiunea sa e dăunătoare neamului nostru și nu voiește să încete cu dragostea sa nespūsă față de ruteni.

În aceste clipe de grea cumpănă pentru biserica și viitorul neamului nostru din această țară, atitudinea anațională și neromânească a deputaților democrați Aurel Onciul, Florea Lupu, Mihail Chisanovici și Romul Reuț este o adevărată trădare de neam și fața acestor deputați vânduți dușmanilor noștri trebuie înfărată cu toată țaria de orice suflet de român cinstit.

Vasile Lițu.

Criza de guvern în România

Toate foile de opoziție din România vorbesc de o criză intervenită în situația guvernului român.

Știrea aceasta se publică și de către zărele din Viena în frunte cu „Neue Freie Presse”.

După aceste știri miercuri ar fi avut loc un consiliu de miniștri în care s'a declarat criza.

În legătură cu acestea se fac diferite prognosticuri asupra formării noului guvern.

Se vorbește anume de un guvern de tranziție în frunte cu d. Titu Maiorescu, actualul ministru de externe sau cu d. Teodor Roseti, fost prim-ministru și cu concursul d-lui Take Ionescu.

Alte zvonuri vorbesc de o nouă formație pur conservatoare din care ar lipsi numai dd. Carp, N. Filipescu și Marghitoman. În sfârșit se vorbește foarte mult de un guvern prezidat de d. Take Ionescu.

Presa guvernamentală nu pomenește nimic în această chestiune.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Poporul Român”.

Călătoria împăratului Germaniei

— Intâlnirea dela Veneția —

Viena, 21 martie.

Svonul, că împăratul Germaniei a renunțat la proiectul de călătorie la Corfu este inexact. Iată știri noi asupra acestei călătorii:

Ieri dimineață mareșalul curții germane a raportat telegrafic curților din Viena și Roma, că conform programului stabilit deja de mai înainte împăratul Wilhelm va pleca vineri seara spre insula Corfu.

Călătoria aceasta va avea trei momente politice însemnate. Sâmbătă împăratul Wilhelm va fi oaspetele M. Sale monarhului nostru în castelul din Schönbrunn, iar de aici la orele 9 seara cu un tren special va pleca la Veneția, unde va avea o întrevedere cu regele Victor Emanuel al Italiei. A treia întâlnire va avea loc pe bordul iahtului cu moștenitorul tronului Francis Ferdinand.

Dintre aceste trei întrevederi incontestabil cea din Veneția va fi de cea mai mare importanță actuală.

Ieri a avut loc în Roma un consiliu al miniștrilor, care a durat mai multe ore. După acest consiliu regele Victor Emanuel însoțit de către ministrul de externe San Giuliano a plecat la Veneția.

Se afirmă, că de vre-o câteva luni Italia se pregătește pentru un pas hotărât în chestia războiului african, dar, că Italia a întârziat înfăptuirea acestui plan până după întrevedere cu împăratul Germaniei.

Se asigură, că întrevedere dintre acești doi monarhi va aduce o întorsătură decisivă în privința sorții războiului italo-turc. Cercurile diplomatice privesc cu oarecare optimism această întrevedere, deoarece se știe, că de-o parte Germania se nizește să-și asigure prietenia Turciei, iar de altă parte ea va grăbi încheierea grabnică a ostilităților dintre Italia și Turcia.

Intrevedere dela Veneția câștigă mai multă importanță și prin faptul, că cu prilejul acesta împăratul Wilhelm va tâlmăci regelui italian și părerea aliatului lui, a M. Sale monarhului Francis Iosif.

Știri politice din Viena

Desbaterea reformei militare în parlamentul austriac. — Coroana și criza ungară.

Durere, interesul parlamentului austriac față de desbaterea reformei militare este foarte mic. Aceasta nu se poate îndestul regreta, pentru că ar fi corespuns numai dorinței poporațiunii și ar fi fost un act de prudență politică, dacă reprezentanța poporului ar fi luat o ținută foarte hotărâtă față cu chestiile, cari au ajuns în legătură cu reformele militare în urma tacticii partidelor maghiare și a cabinetului Khuen, dar cari propriu nu sunt în legătură cu aceste. Singuraticii oratori desigur au aflat în expunerile lor, tonul potrivit și față cu întâmplările mai recente, care trebuie luat contra maghiarilor, ca aceștia să nu fie momiți în credința lor, că și-ar putea permite orișice, fără că sumetenia lor să nu-și primească răspunsul potrivit din partea factorilor competenți. Mai simțitor au fost atinși maghiarii desigur prin vorbirea deputatului dr. Sommer, ținută la începutul desbaterii asupra proiectelor militare, în numele uniunii naționale germane, de prezent cel mai mare partid în parlamentul austriac. Prin vorbirea aceasta a fost spu berată din temelie povestea, că așa numitele partide „germano-liberale” din parlament ar fi gata să pacteze cu maghiarii dar să mai pună vre-o piedecă politice maghiarilor. După conținutul expunerilor deputatului dr. Sommer, deabia mai poate fi vre-o îndoială, că nu numai creștin-socialii, ci și celelalte partide germane resping necondiționat nu numai pretenziunile maghiarilor cu privire la armată, ci se înfierază în mod hotărât po-

Licitație concesionată de autorități și desfacere de prăvălie a văduvei : : :

inokai Tóth Lajos

AARD Józseffőherceg út

(vis-à-vis de casa orașului).

Se află totfelul de stofe

pentru haine bărbățești

litica de maghiarizare, care lucră cu mijloace de vicieșug și volnicie. Critica, care a făcut-o deputatul dr. Sommer ținutei maghiarilor în ascuțitul ei n'a lăsat nimic de dorit și deja de doi ani decedatul dr. Lueger ar fi salutat cu cea mai mare bucurie și îndestulare faptul, când ar fi auzit, că și partidele germane-liberale s'au pus cu trup și suflet pe punctul de vedere al lui în chestia maghiară.

Este de importanța cea mai mare, că chiar acum s'a tras o linie riguroasă de demarcare între politica germanilor și a maghiarilor, pentru că maghiarii au lucrat sistematic în senzul de a convinge pe germanii austriaci, că între ei și maghiari este o strânsă comunitate de interese politice.

În fața afirmațiilor presei, care stă în legătură intimă cu contele Khuen, că există o posibilitate, a reactivării cabinetului demisionat și că între monarh și personalitățile, cari au fost la el în audiență, se pertractează în primul plan încă tot chestia rezoluției despre chemarea rezerviștilor, aflu din sursa cea mai sigură, că rezoluținea trebuie considerată de căzută și în conferințele de prezent se caută un alt plan pentru rezolvirea crizei; eventual de a încredința conducerea unui ministeriu, care declară deschis și fără nici un gând ascuns, că este gata să execute rezolvirea reformei militare fără nici o concesione, să combată pe cale cinstită obstrucția și să facă declarație obligatoare cu privire la rezolvirea reformei electorale.

Viena 19 martie.

Austriacus.

Meseriașii din Blaj

În lunile noemvrie și decemvrie din anul trecut, în fiecare duminică seara, se țineau pentru meseriașii din Blaj conferințe, cari tractau diferite teme: literatură, sociologie șel.

În anul acesta, conferințele iarăși s'au început. În 17 l. c. a fost cea dintâi. A vorbit d. prof. dr. Ioan Rațiu, despre *Trecutul meseriilor și negoțului în orașul Blaj*. O temă foarte interesantă, care deși n'a oferit date multe, totuși ne-a înfățișat bine, icoana meseriilor și a negoțului din trecut în orașul Blaj.

Pe vremea principelui Apaffi — spune d. dr. Rațiu — acest orașel, era numai un mic sat, locuit de vre-o câteva familii străine. Românească era o singură familie.

Baza Blajului românesc de azi, se pune pe vremea episcopului mucenic Inocențiu Micu Clein. El a început să colonizeze aici locuitori români. Și fiindcă voia să se desvoalte Blajul, cu deosebire în privința comercială și industrială, a adus comercianți și industriași din alte părți. Acestora le dă pământ și loc de casă, pentru cari trebuiau să plătească o mică taxă, de aceea se numiau și *taraliști*.

Cele dintâi familii de meseriași au fost *Iminovici, Muntean, Moldovan, Radu, Turcu* șel.

Dupăce Inocențiu Micu Clain merge la Roma, în exil, nu se mai îngrijește nime de acești meseriași. Abia pe vremea episcopului *Rednic* au început să ne mai ridice. Episcopul Rednic, se îngrijea foarte mult de ei. Chiar și pe călugării din mănăstirea sf. Treimi, încă îi silea să învețe câte-o meserie, ca tipografia, facerea luminilor de ceară ș. a.

Erau puțini, abia unul ori doi, cari deprindeau același ram de meserie. Foarte rar mai mulți.

Cu deosebire erau păpucari, croitori, măsurii, fauri, pielari și câțiva neguțători.

Pe la anul 1800, cei mai mulți însă erau tipografi. Dintre aceștia vre-o câțiva veniseră chiar din România.

Lucrau foarte lesne. O păreche de pantaloni o cosiau pentru treizeci-patruzeci cruceri, iar o păreche de cisme de multeori nu era nici cu un floren. Tipografii erau plățiți cu câte șase până în opt floreni pe lună.

E drept, că traiul pe acele vremuri încă era foarte lesne. Un font de carne îl plăteau abea cu un crucer și jumătate, iar o ferdelă de cucuruz cu câte șapte-opt cruceri.

Prăvăliile erau foarte mici. Mai multă marfă, de câtă putea cuprinde fereasta, nu aveau. Numai

mai târziu pe la 1855, trei oameni, își deschid prăvălii mai mari în piața Blajului, și fac avere frumoasă.

Dintre meseriașii din Blaj, de pe acele vremuri erau și străini. Dintre aceștia mulți s'au romanizat.

Cel dintâiu jidov apare în Blaj pe la 1795, dar nu face mult spor. Jidovii s'au înmulțit în Blaj, numai după 1850, când unul din ei cumpără o moșie frumoasă și își deschide chiar și fabrică.

În ce privește cultura lor, nu erau oameni cu multă carte. De multe ori trebuiau să deprindă și alte lucruri și așa să își neglijeze meseria. Din cauza aceasta nici n'au prea putut înainta și așa li-au luat străinii pe dinainte.

Cu toate acestea, meseriașii din Blaj, au fost singurii, din cari a putut să se desvolte Blajul românesc de astăzi.

Dintre toți se ridică cu deosebire doi: *Ioan Câmpian*, tipograf, care după sistemul de învățământ de atunci, a absolvat și filozofia, și puțină vreme a fost și inspector peste școala de fete, și *George Domșa* compactor, care încă a absolvat gimnaziul. Era un om cu multă pricepere. Câtva timp a fost și notar al Blajului.

Din familiile de meseriași din Blaj, au ieșit și bărbați luminați, ca profesorul *Fogarasi*, canonicul dela Oradea Mare *A. Sarkadi*, canonicul și scriitorul bisericesc *Alexandru Grama* șel.

Aceștia sunt abia câteva cuvinte, prinse așa în fugă, din conferința d-lui prof. dr. Rațiu. Meseriașii din Blaj, îi sunt foarte mulțumitori, că le-a prezentat așa de frumos icoana înaintașilor, pe cari de mult doriau să-i cunoască.

Vremurile s'au schimbat mult. Atunci meseriașii din Blaj erau puțini, cu mai puțină cultură și pricepere. Astăzi însă Blajul se poate mândri cu o cunună de meseriași, cari deprind toate ramurile de meserie. Și dacă totuși mai sunt jidovi în Blaj și încă destul de mulți, cari cu deosebire se neguțătoresc, vina nu este a meseriașilor români, ci a acelora, cari socotesc, că pot să-i sprijinească și pe jidovii, cari umblă să-ți stoarcă și măduva din oase. Meseriașii români din Blaj, prin meșteșugul și hărnicia lor, s'au impus chiar și străinilor. Expozițiile ce le-au aranjat, la rusaliile din anul 1908, când și-au sfințit și steagul și astăvară, în ocaziunea adunării jubilară a Asociațiunii, au fost admirate de întreagă lumea românească. Reprezentațiile teatrale, concertele și declamările dela seratele ce le aranjează, sunt o frumoasă dovadă, despre inteligența și simțul lor artistic.

Societatea, în care s'au adunat, înainte de aceasta cu *nouă* ani, e într-o stare foarte înfloritoare. Azi are 10 membrii onorari, între aceștia și toți vlădicii românești, 15 fondatori, 38 pe vieată, 95 ordinari și 18 ajutători. Dispune de o bibliotecă frumoasă, casă de cetire, și o avere ce trece peste cincisprezece mii coroane. În aceasta sunt cuprinse și fondurile văduvelor și orfanilor de meseriași, a binei și a casei împreună cu hală de vânzare.

Și omul cu inimă mare românească, d. prof. *Gavrilă Precup*, care dela început, conduce cu foarte mult zel această societate și care jertfește timp și chiar și sănătate pentru întărirea și înaintarea meșteșugului românesc, hotărât, va putea spune, nu peste mult, că a ajuns să înfăptuiască, idealul mare, pe care și l-a propus episcopul martir Inocențiu Micu Clain, când a croit viitorul Blajului. Să ajute Dumnezeu.

X.

Scrisoare din Cluj

Un scandal patriotic, care a batjocurit ziua de 15 martie.

Noi tinerimea română din Cluj an de an am avut fericirea de a asista la spectacolul trist, când ziua de 15 martie, — care ar trebui să fie pentru naționalitatea ungurească un praznic de preamărire a adevăratei libertăți, o batjocoresc în modul cel mai nesocotit.

Ași fi trecut peste întâmplarea din chestie, dacă presa ungurească din Cluj nu ar fi pervertit adevărul cu rabulisticii, ce-o caracterizează și nu ar fi prezentat în lumină falsă cele întâmplate.

În Cluj există o localitate, un fel de cămin studentesc sub numirea de „mensa academică” în care își iau vîptul la vre-o 400 tineri universitari dintre cari să nu zic mult, 100 sunt români. Cauza că tinerii noștri cercetează această masă este effi-

nătatea vîptului. Localitatea de jure se află în proprietatea orașului, de fapt însă se află sub conducerea, supravegherea și sprijinul universității. În favorul mesei e dator să contribuie fiecare student în fiecare semestru cu suma de 1 coroană. Institutul își are regulamentul său de casă, în care § 29 enunță, că în localitatea *mensă* nu e permisă să se vorbească decât ungurește.

Un punct atât de vătămător pentru drepturile firești ale omului atât de absurd și de ridicol încât cei, în contra cărora au fost îndreptat l-au ignorat în modul cel mai demn. — Noi tinerimea, română dela început ne-am dat seamă, ceea ce nu le-a venit în minte alcătuitorilor § ului absurd, că în ale mîncării, nu se face și nu se poate face politică sentimentală, ci numai economică, care am făcut-o noi, — de aceea zi de zi așteptam că își vor înțelege greșala și se vor sili să o repareze până ce e vreme ștergând de bună voie § compromițător aruncându-l pe veci în noianul uitării și a di-prețului omului, care vede realitatea și își dă seamă de ceea ce e posibil.

Se vede, că ne-am înșelat și poate ne vom înșela și pe viitor dupăce nu ai dela cine să aștepti.

În ziua de 15 martie la amiazi, când 2 universitari români: Gheorghe Borșan și David Rus, vorbiau între sine la o masă, se apropie de ei Sipós Jenő, un fiu patentat din munții sălbatici ai Secuimii și îi provoacă într'un ton vrednic de om de pe stradă, iar nici decât compatibil cu cultura omului: „ne beszéljenek oláhul, jellemtelen egy népség”.

Cumînteniei și judecății calme a celor 2 tineri vrednici este de-a se mulțumi, că s'a încunjurat scandalul, care putea servi de o jertfă fără pribană adusă Idului Martie.

Forurile competente în loc de a reprobă fapta compromițătoare a săciului exclud pentru totdeauna din localul menzei pe cei 2 români — adevăc sunt așa afară, fiindcă au cutezat să vorbească românește.

Faptul, că trăim în stat de drept, ne silește să reprobăm cu toată tăria atentatul de mai sus, care pune o pată neagră pe un institut filantropic cu o menire mai frumoasă.

Singura scăpare de a fi scutiți pe viitor de astfel de tratamente vandalice este ca Asociațiunea să ne vină întru ajutor în timpul cel mai scurt, ridicând căminul studentesc, unde să-și aște adăpost întreaga tin. universit. și unde vom ridica altar limbii, gândirii și simțirii românești.

Aviz, celor ce vor să cunoască concepția strămbă a libertăților și drepturilor omului din Ungaria — și tuturor celor amăgiți de cuvintele bărbaților de stat din Ungaria, cari afară de graniță își aruncă pielea lupilor hrăpăreți și o îmbracă cea a oilor nevinovate; vestind libertățile și drepturile cari nu există.

Unul dinire cei de față.

Războiul italo-turc

Așa se vede, că mobilizările desmintite ale Rusiei și-au avut efectul în Turcia. Ziarul „Tanin”, organul turcilor-tineri, serie în numărul său de ieri despre răspunsul guvernului italian la nota mediatore a puterilor într'un ton adevărat surprinzător după atitudinea neînduplecată de până acum a Turciei. „Tanin” consideră răspunsul Italiei de important și mulțumitor pentru Turcia, și declară, că va trebui apreciate astfel de proiecte, cari ar apăra autoritatea Turciei.

Tonul acesta dovedește o schimbare a atitudinii de până acum a Turciei.

Așa se vede, că o eventuală cooperare a Italiei cu Rusia și-a avut efectul dorit de către Italia.

100 mii arabi contra italienilor.

Turin. — Ziarul „Stampa” află din Aden, că Saïd Idriss, care dispune acum de 100 mii de

adepti se inarmează pentru a pleca spre Hodeida, a cărei cădere este inevitabilă.

Peste 20 mii adepti ai lui Said Idris se află la o distanță de 4 zile de Hodeida care e apărată numai de 4000 turci. Adepții lui Said Idris se înmulțesc și printru triburile dela sud, de lângă Mecca.

Enver bey grav rănit

Milano. — Ziarul „Secolo” anunță din Cairo, că o depeșă specială adresată din Constantinopol unei personalități aflate acum în Egipt, afirmă, că în lupta dela Derna, Enver bey a fost atât de grav rănit, încât la Constantinopol se nutrește intenția de a preda comandamentul trupelor turco-arabe lui Niazi-bey.

Flota italiană în apele turcești.

Constantinopol. — Ieri înainte de amiază au fost zărite în apropiere de Tenedos 36 vase de războiu italiene.

Mobilizări în Rusia.

Constantinopol. — În cercurile guvernamentale din Turcia se crede, că plănuita îndreptare a hotarului turco-persian a fost împiedecată de mobilizările rusești. Ministrul de războiu a făcut o plimbare în automobil pe țărmul Mării-Negre vizitând toate întăriturile din apropiere.

Constantinopol. — Ziarele aduc știrea că Ciarikov fostul ambasador rusesc a vizitat alaltăeri pe ministrul de externe dându-i lămuriri relativ la concentrările trupelor rusești, cari au de scop să asigure ordinea primejdii în provincia persană Asserbej.

Nouă mișcare răsboinică.

Drinapol. — Guvernul turcesc a ordonat eripornirea spre Dedeagaci a trenului militar al douăzeci și cincelea, ceace formează o nouă mișcare răsboinică.

Opinia publică italiană cere o acțiune mai puternică.

Roma. — Opinia publică din Italia are foarte puțină încredere în mijloacele pentru pace și socotește că este necesară o acțiune militară mai puternică.

Apariția vaselor de războiu italiene în fața Dardanelelor nu se confirmă.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Martie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploii și neînsemnată urcare în temperatură.

Prognostic telefonic: vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploii, vreme moderată.

Temperatura la amiază a fost de 6°8 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'42
„ „ maiu	„ 11'44
„ „ octomvrie	„ 10'73
Secară pe aprilie	„ 9'84
„ „ octomvrie	„ 8'75
Cucuruz pe maiu	„ 8'70
Cucuruz pe iulie	„ 8'65
Ovăș pe aprilie	„ 9'81
„ „ octomvrie	„ 8'37

Salutul păcii

Dlor Aurel C. Popovici și Iuliu Maniu

„Secția-București a Ligei pentru unitatea culturală a tuturor românilor” ia cea mai vie parte la bucuria întregului nostru neam pentru îndeplinirea unirei dintre frați, pentru care fapt Dr. ați pus cea mai românească stăruință.

Să trăiți, iubii frați!

Să trăiască „Românul”!

Președintele Stefan Lambru. Secretar Popescu T.

Bistrița. Salutăm cu bucurie restabilirea disciplinei în partid prin pacea încheiată.

Clubul comitatens din Bistrița-Năsăud.

Dr. Ciuta, prezident. Dr. Pop, secretar.

Domnului Vasile Goldiș

Cernăuți. — Cu atenție încordată am urmărit lupta ce ați purtat-o d-voastră și cu mare bucurie am luat act de gestul frumos al grupului tribunist care a depus armele fraterni-

cide și a intrat iarăși în partidul național. Fapta aceasta e de neapăsătoare importanță nu numai pentru românii din Ardeal și Ungaria, ci pentru toată suflarea românească de pretutindene. În clipe hotărâtoare și de grea cumpănă pentru existența și viitorul neamului românesc pe pământul ce l-a apărat acest neam cu sângele său și l-a muncit în sudoarea feții sale, ați știut să lăsați orice ură și orice ambiție la o parte și ați înțeles rostul indispensabil al unității și solidarității naționale pentru lupta crâncenă cu dușmanul de veacuri.

Vă felicităm pe d-voastră, prea stimate d-le Goldiș, pentru curajul și stăruința cu cari ați purtat lupta de întărire și de ridicare a neamului până acuma și vă dorim și de acuma înainte același curaj, același dor de luptă și de muncă și aceeași stăruință și răbdare întru înfruntarea tuturor primejdiilor și piedicelor ce vi se pun în cale. Nu mai puțin admirăm și gestul grupului tribunist care a înțeles serioșitatea momentului și s'a supus disciplinei partidului național. Aceste fapte sunt o pildă vrednică de urmat.

Dorim din adâncul inimii izbândă partidului național român în lupta grea ce-l așteaptă.

Dr. Pitticariu

Vasile Lițu

Dr. Mihail Polit salută pacea românească.

D. V. Goldiș a primit dela bătrânul nostru amic dr. Mihail Polit următoarea scrisoare:

„Iubiți amici Goldiș! Mă bucur din inimă, că cearta dintre voi s'a aplanat într'un mod atât de fericit. Vă felicit. La noi sârbii așa ceva este absolut imposibil. Te salut pe tine și pe toți bunii mei amici. Al tău bătrân prieten:

dr. Mihail Polit“.

In atenția colaboratorilor noștri. Facem tuturor colaboratorilor noștri rugămîntea de a nu ne trimite niciodată articole prea lungi și tot ascemenea lucrări literare originale ori traduceri prea lungi. Numai în cazuri excepționale un articol ori o bucată literară poate să intreacă în întindere două coloane și jumătate de ziar. Urmările nu ne plac nici nouă și nici cetitorilor.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(56)

— Urmare —

Intrebuințarea imperfectului descurajă pe Cicikof, el zise trist:

„Cu două ruble, bun!

— Ah! da, asta-i întocmai ca coșofana lui Iacob de care vorbește proverbul; ea n'are decât o vorbă și o repetă la orice ocazie. D-ta ai ajuns la cifra doi, d-ta poți tot așa de ușor să mergi mai departe. Haide, dă un preț mai ca lumea.

— Asta-i un câine de om, un diavol, — gândi Cicikof! oricum, n'are să mă ducă el unde nu vreau eu să merg. Ca să-ți fac plăcerea, mai adaog 50 copeici și să sfârșim!

— Fiind că-i așa, la noroc, eu îți spun cuvântul meu din urmă: 50 ruble. Pierd la târg, asta-i o slăbiciune; n'ai să întâlnești nicăiri la un târg oameni așa de buni ca aceștia.

— „Un dobitoac!” — zise Cicikof în sine; și apoi urmă cu jumătate de glas: „De fapt, asta însemnează să te frământă pentru o nimica toată; da sânt sute de locuri unde ași căpăta pe degeaba ceea ce eu oper să plătesc aici, încântat încă de a

scăpa de ceea ce nu-i decât o povară. Cine ar fi destul de prost, când poate altfel, să plătească dare pentru ceea ce nu există în stăpânirea sa.

— Dar știi d-ta că cumpărări de felul acesta, o spun asta între noi și din bună prietenie, nu prea sânt îngăduite, și că, dacă ași divulga ori dacă nu altul ar divulga lucrul, omul care se ocupă de el n'ar obține nici o încredere pentru contractele de făcut, și ar fi tare expus să nu mai poată trata cu nimeni.

— „Ah! lașul! ce cursă îmi întinde — gândi Cicikof; și luând o mutră din cele mai reci, el zise: „D-ta ești stăpân pe faptele d-tale; cât despre mine, dacă cumpăr, n'o fac asta de fel fiindcă ași avea vre-o trebuință, ci e pur și simplu o idee a mea, și poate că voi urma ideea aceasta, poate că nu; asta, după ceea ce-mi va trăzni prin cap mâne, peste cinsprezece zile, peste trei ani, știu eu? D-ta nu vrei cu două ruble și jumătate? Adio!

— E întepat! e sgărcit! — gândi Sabakevici. Ei bine, Dumnezeu să ajute, îmi dai 30 de ruble, și le ai pe toate.

— De mult am înțeles eu că d-ta nu vrei să vinzi; adio deci.

— „Dă-mi voie, dă-mi voie!” — zise Sabakevici prinzându-l de până și strivindu-i picioarele. Eroul nostru uitase, vai! să ia seama; se pocăi el pentru asta strașnic, scoțând un țipet de durere și făcând mașinal de trei ori ocolul fotoliului într'un picior.

— Pardon! ah, pardon! îmi pare că te-am vătămat. Șezi, te rog!...

Grăind așa el îl cufundă într'un alt fotoliu fără mare sdruncinătură, ba chiar cu o oarecare îndemănare, semănând, de data aceasta, cu ursul care, dresat de om, știe să se dea de-a tumba, să stea în două labe, ba chiar, prin diferite mișcări expresive, să răspundă la diferite întrebări.

— Eu îmi pierd aici un timp scump, am de lucru aiurea.

— O clipă! Am să-ți spun o vorbă care o să-ți placă. Aici el se apropie și-i zise la ureche, ca și cum ar fi fost vorba despre o taină mare!

— Dai două-zeci și cinci de ruble, și s'a sfârșit.

— Două-zeci și cinci de ruble pentru un suflet? Na, nici măcar trei, nu mai adaog nici o lăscac la ce am zis.

Sabakevici tăcu; Cicikof tăcu și el. Tăcerea aceasta se prelungi vreme de două minute; mierla numită bolboros nu știu ce, vorbind cu sine însăși, iar Bagration, de deasupra nasului său de vultur, și a poziției sale ridicate, privea cu cea mai mare atenție ce are să se aleagă de negocierea aceasta.

— Care va fi deci, vorbind serios, oferta d-tale din urmă? — zise Sabakevici.

— Două ruble și jumătate.

— Uhh! zău, pentru d-ta un suflet de om par c'ar fi niște răzătură de hrean. Haide, dă trei ruble și să sfârșim.

(Va urma.)

Dar în deosebi rapoartele de tot felul pe cari bincoiesc să ni le trimiță cetitori de ai noștri în chestii de interes public dorim să fie cât de scurte.

Numai așa le putem publica, fiindcă țara e mare și nedreptățile multe.

Dorim ca acești rapoartori ai noștri să-și dea numele măcar redacției. Articole de politică se scriu de redactorii noștri interni și externi însărcinați anume cu asta.

Când un manuscris nu s'a publicat însemnează, că nu se poate publica, iar când nu s'a răspuns însemnează, că am socotit de prisos să mai răspundem și că cel interesat găsește răspunsul în tăcerea noastră. Iar dacă uneori răspunsul întârzie să ni-se ierte, fiindcă țara e mare și nedreptățile multe.

Manuserisele nu se înapoiază.

Măsuri în contra anarhiștilor. În urma atentatului din Roma, guvernul rusesc a propus guvernelor diferitelor state, convocarea unei conferințe în scopul de a discuta asupra măsurilor prin cari s'ar putea împede pe viitor atentatele împotriva capetelor încoronate.

Apel. Făcând și anul acesta, de Paști, o excursiune de studii în Italia cu studenții din cl. VII a gimnaziului nostru din Brașov, îmi iau voie a apela la simțul de jertfă a fraților români mai cu stare, rugându-i, să binevoiască a contribui cu cât vreau, ca să se poată bucura de aceasta ocaziunea și unii studenți săraci, dar distinși, cari ar merita să iee parte la excursiune.

Ajutoarele rog a se trimite cel mult până în 10/23 Martie. Brașov, 9/22 februarie 1912. Dr. Josif Blaga, profesor.

Apropiata logodire a exregelui Manuel. Ziarul „Morgenspost” din Berlin anunță, că exregele Manuel al Portugaliei va pleca în curând la castelul Sebenstein, din Austria de jos, spre a face cunoștință cu principesa Elisabeta de Braganza, care e considerată în general ca logodnica sa.

O școală de dans originală. Fostul director de teatru Albin Hieber din München, a fost arestat. El fundase aci o școală de balet în care perfecționa în dansuri nude fete tinere până la 17 ani. Metoda sa de învățământ consta în faptul, că el însuși conducea învățământul-gol de tot sau îmbrăcat cel mult cu un pantalon. Arestarea s'a făcut în urma denunțului că Albin Hieber ar fi comițând atentate imorale asupra elevelor sale.

În fața justiției Hieber a declarat, că e fondatorul noiei scene libere populare din Viena și Berlin.

Torpile în apărarea unui vapor. Am anunțat încă în numărul de ieri al ziarului nostru că vaporul „Sodra” aparținător societății de navigațiune „ungaro-croată” a fost atacat de artileria turcească de țetate pe când trecea prin faza râului Boian. Ieri seara acest vapor a îmbarcat un transport de asbest pentru orașul Abboti și pentru că eventual vasul să nu fie expus unui nou atac îi va petrece și două torpile.

Sa constatat, că artileria a deschis focul asupra vaporului din cauza, că prin ceață nu s'a putut vedea ce drapel arborase vaporul, iar partea cea mai mare dintre ofițerii turci au crezut, că e un vapor italian.

O demonstrație la o reprezentație germană. În săptămâna trecută au avut loc mari demonstrații în teatru Stryj din Lemberg. Juca o trupă germană. Elevii din gimnaziul polonez, cari se aflau în galerie, au organizat o protestare sgomotoasă la sfârșitul reprezentației.

Mai mulți ofițeri au protestat în contra turburării reprezentației, lucru care a dat naștere la o ciocnire între ofițeri și studenți. Poliția a încheiat un proces verbal asupra demonstrației studenților.

Șaizeci studenți cari au luat parte la exercițiile militare, au refuzat să mai asiste pe viitor la aceste exerciții ca o protestare în contra atitudinii ofițerilor.

Ludovic al XV-lea la joc de cărți. Ludovic al XV-lea într-o seară juca un joc de cărți „brelan”.

El avea trei regi, adversarul său patru valetii.

Deci pierluse. Totuși adreându-se partizanului său îi spuse:

— D-le Marquiz, ați pierdut. Și față de miștea marquizului adaugă: Ai trei regi și eu patru. Dar marquizul fără a se emoționa cătuși de puțin îi ripostă:

— În acest caz eu am câștigat. Am patru valetii și eu unul cinci.

Speranțele exregelui Manuel. Ziarul „Figaro” din Paris publică o scrisoare a exregelui Manuel, care mulțumește pentru adresa monarhiștilor portugezi și îi invită să-i rămână devotați. El speră, că va mai răuși odată să stea în fruntea Portugaliei.

Apel către scriitorii români. Rupăm pe toți scriitorii români, cari au la inimă luminarea și cultivarea poporului român, ca din opurile lor — cari le vor crede mai folositoare — să binevoiască a dăruii bibliotecii noastre nou înființată.

Dăruirile ne rugăm a-se trimite pe adresa: „Biblioteca parohială gr. or. română din Cntei.” Köröscsente, u. p. Nadab, comitatul Arad. — În numele comunei bisericesti: Toader Morar, președintele comitetului parohial.

O tragică demonstrație pentru Abdul-Hamid. Din Salonice vine știrea, că într-o zi a apărut în fața porții dela vila Allatini, — unde, dupăcum se știe este internat exsultanul Abdul-Hamid, — doi turci bătrâni, cari scoțând strigătele de: „trăiască sultanul nostru Abdul-Hamid!”, își infipseară în același timp pumnalele în piept.

Ei căzură imediat jos scâlțați în sânge și muriră. Identitatea lor n'a putut fi stabilită până acum.

Groaznic accident de automobil. Un groaznic accident de automobil s'a întâmplat ieri în tabăra militară dela Aldershot din Anglia.

Automobilul lordului Cochrane a intrat într-un detașament militar gata de plecare. S'a născut o panică teribilă: 7 soldați și un locotenent au fost răniți mortal, iar alte 10 persoane au fost trântite la pământ și s'au ales de asemenea cu răni grave.

În întunerecul ce domnea au avut loc scene groaznice.

Mari comenzi de vapoare făcute de Rusia. Contrar tuturor desmintirilor ziarul „Russkoje Slove” declară, că Rusia a făcut într'adevăr în străinătate mari comenzi de vapoare. Firma Kramp din Filadelfia ar fi primit însărcinarea de a construi 4 dreadnoughturi, al căror preț se va ridica la mai mult de 100 milioane ruble.

Pogrom contra evreilor în Bulgaria. „Gazeta Viciorna” anunță din Sofia că niște emigranți ruși din Basarabia au inscenat la Kiustendjil un pogrom contra evreilor, pogrom căruia i-au căzut victime cea mai mare parte din evreeii de aci. Rușii au furat parte din mărfuri, iar parte au fost aruncate pe stradă.

Proprietarii prăvăliilor au fost maltratați, iar femeile și copiii bătuți până la sânge.

Peste 200 de persoane fură rănite și trebuiră să fie transportate la spital.

Poliția și jandarmeria au putut restabili liniștea numai după mari eforturi și după ce au făcut uz de arme.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească Frații Burza din Arad, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

„Cele mai vestite ghetete americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetițiți anunțul de azi.

Teatrul Apolo. Azi, vineri, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Noutăți de cinematograf (actualitate). — 2. Tu să taci numai (amuzant). — 3. Procesiunea dela Echternach (tablou). — 4. Fotograful (comedie). — 5. Dansul vampirilor (dramă socială senzatională în 2 acte).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Locer rezervat 1 cor. — Locul I 80 fil. — Locul II 60 fil. — Locul III 40 fil. — Locul IV 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. z. dela orele 2 și jum.—11 noaptea.

ECONOMIE

Comerciu intern.

La comerțul intern producătorul și negustorul se află în aceeaș țeară. Beneficiul ce rezultă din circulație rămâne tot în țeară.

Instituțiile cele mai însemnate pentru comerțul intern au fost din vechime și sunt întru câtva și astăzi: *târgurile*.

În târg se întâlnesc producătorii și consumătorii pentru a încheia afaceri comerciale, a schimba bunuri. Întâlnirile aceste se fac în anumite zile ale săptămânii, *târg de săptămână*, ori în anumite zile ale anului, *târg de țară*, *băleiu* sau *iarmaroc* (dela nemțescul Jahrmarkt, târg anual).

Băleiturile de odinioară erau împreunate cu festivități religioase și naționale, cum au rămas în unele locuri până în ziua de astăzi. Guvernele statelor au regulat aceste târguri prin legi și ordinațiuni, făcând toate ordinațiunile pentru a atrage lumea la ele.

În acest mod, unele târguri au ajuns celebre. Astfel târgurile din Nisny—Nowgorod Rusia, Kiachta, Siberia; Sinigaglia, Italia; Lipsca și Frankfurt a M Germania; târgul Moșilor în București etc.

Descrierea lor ne-ar da un volum din cele mai interesante și cu insumi am cetit cu adevărată plăcere, schițe captivante despre furnicările economice amintite.

Cu înmulțirea negustorilor permanenți în toate orașele, târgurile de marfă își pierd din însemnătate, Consumatorii având la îndemână atâtea case de comerț, nu au trebuință să a-lerge la toate târgurile, căci în tot momentul se pot aproviziona comod aproape cu toate mărfurile de cari duc lipsă.

Pentru un singur „articol” târgurile își mențin importanța: pentru vite. Aceste nu se pot cumpăra din prăvălii.

Comerciu extern (internațional).

Atât la comerțul intern, cât și la cel extern sau internațional, scopul e să se desfășoare marfă pe prețuri cât de bune. La comerțul extern, producătorul și negustorul se află în țeri diferite. Beneficiul nu rămâne tot în o țeară. Totuși negoțul internațional se face pe seara cea mai întinsă fiindcă:

1. Orice țară are trebuință de astfel de mărfuri, cari în lăuntrul ei nu se produc;

2. Ori se produc numai cu spese foarte mari;

3. Sunt țeri, cari produc atâtea mărfuri, încât piața internă de consum nu le este îndestulătoare, ei sunt avizate la export. Exemple: România, cu cereale și petrol; Anglia, Germania, Franca, cu articole industriale;

4. Alte țări, în urma situației geografice favorabile, mijlocece negoțul între țeri deosebite. Din transit le rezultă profit. Exemplu: România mijlociind transitul între țerile din Apus și Orient.

O lege fundamentală a comerțului extern este, că orice import trebuie să-și aibă exportul corespunzător și invers. Adecă importul și exportul trebuie să fie în echilibru. (Egalitatea cereerei internaționale). Bine înțeles, importul și exportul nu trebuie să reprezinte *aceeaș sumă*, căci cantitatea mărfurilor importate și exportate, așa numita *balanță comercială*, totdeauna oscilează. Ci însemnează, că importul și exportul corespund *balanței de plată*, adecă stării debitului și creditului internațional. Mai pe românește — când o țeară exportează mărfuri în valoare mai mare decât importează, valoarea în plus o importează și o primește, în număr. Pentru ea, balanța comercială și de plată e *activă*. Țeara cu import mai mare decât export e țeară cu balanță *pasivă*. Diferența trebuie să o exporteze, să o achite, în număr.

Gavr. Todica.

(Va urma)

POSTA ADMINISTRAȚIEI

Dr. V. Gael, adv. Csákigorbó. Cu posta de azi am primit 28 cor., din cari 14 cor. e restanță pe jumătatea anului trecut, 1911, și 14 cor. e abonament pe jumătatea anului curent 1912.

Redactor responsabil: Atanasu Halmáglan.

Se caută

o crescătoare

cu IV cl. civile, pentru doi copii. Condițiunile se pot ști prin epistolă la adresa

V. Cartis, proprietar
Szombatság-Rogoz
(Bihar m.)

Sunt aplicată a mă angaja de

econoamă

la vre-un preot, învățător sau funcționar în stare materială mai bună.

Marița Iacob
Arad, Boczkó-utca 8.

Un scriitor

află aplicare în cancelaria subscrierului pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Enea Andrea, adv.
Nocrich—Ujegyház.

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria subscrierului.

Dr. Stefan Chiriloviciu
advocat.
Ilia-Murășană (Marosillye).

BINETH

IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingrădituri, site, : : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot felul de lucruri de brânse, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

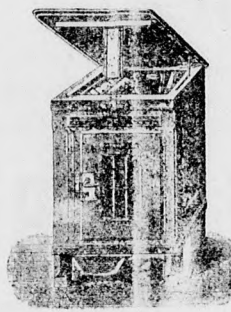
Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevete
Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tinichea de ținc, cari se ruginesc, se oxidează și murdăresc, fiind trebuință de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusă reparația. Nu au cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceace se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doame și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii aradani”, și se pot procura : : cu prețurile cele mai moderate. : :

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.

(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Cereți și răspândiți

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

pretutindeni!

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și pe prețuri foarte reduse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea rara ocaziune a-și procura orice pe prețuri ce se vor stabili prin învoială obiectele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dădele și cordele ce au mai rămas.

Vânzarea nu va ținea decât scurt timp.

23 metri pânză 6—6:50, 7—7:50.

Calitate corespunzătoare ori cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calitățile, albituri pentru masă, măsaie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7:50—9:50 fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând dela 2:50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2:50 fl. Preț de reclame mai fine 3:50—4:75.

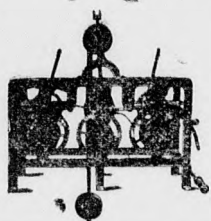
Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri uimitor de scăzute.

**Primul deposit românesc de
piane,
pianine și
armoniuri**

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Împăratul roman”), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Oroloage de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private regulatează și aranjază mai favorabil:

Müller János,
Succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din
Budapesta, VII., Tököl-ut 52.
(Casa proprie).

Cataloge și specificații de prețuri trimit gratis și franco.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

**O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.**

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

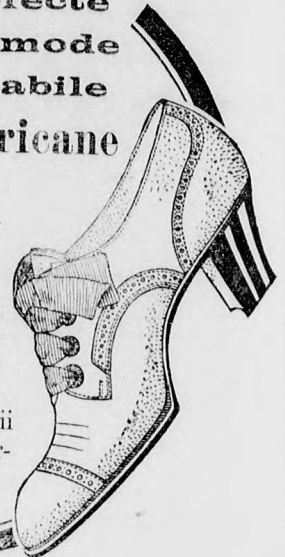
ROZSNYAY M.
A R A D.

THE VER

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
A R A D. Telefon 442.

Cereți prospect!

CRUȚAȚI și VĂ INCERCAȚI NOROCUL!

In 1 Aprilie va fi proxima tragere a **lozurilor de Tisa**

cari afară de 2 câștiguri principale de câte **Cor. 1.80.000** mai au câștiguri în suma de:

Cor. 2.300.000 în fiecare an și-aduc pe lângă toate acestea și **4%** interese

De prezent vindem aceste lozuri pe **48** rate lunare de câte **10** coroane

Ultima tragere va fi în 1930 până la care termin tot lozul trebuie să se tragă necondiționat cu câștig.

Nici un risc! Toate casele statului primesc aceste lozuri ca cautiune. Valoarea lor crește din zi în zi.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul pe bază listei de rate, — ce i se estradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime ale lui.

Rata primă vă rugăm a ne-o asigura prin mandat postal. Pentru acoperirea celorlalte rate punem la dispoziția cumpărătorilor cereuri postale.

Prospecte și explicații trimitem la cerere gratis și franco.

USTREDNA BANCA UC. SPOL., BUDAPEST V., SAS-UT, 24.

Se caută agenți cu proviziune mare.

Vindem apoi de prezent: 1 buc. loz dela „Banca Hipotecară Ungară” pe 40 rate à 675 cor. cu 6 trageri anual și cu cel mai mare câștig din lume de **Cor. 1.000.000**—

NB. La tragerea proxima din

25 Aprilie se va sorți câștigul de cor. **300.000**—
1 buc. loz dela „Pesti Hazai” pe 36 rate à 5 cor., cu **3 trageri** anual și cu câștigul principal de **cor. 400.000**.

NB. La tragerea proxima din

5 Iunie se va sorți câștigul de **Cor. 200.000**—

aproviziona

5 p. m. af

trebuse int

pot primi

cipisa Case

de licitație

ma

9020 buc. t

43 pac. nit

24000 nitur

45 kgr. sâr

92400 buc.

30 kgr. cui

7 pac. ținte

1400 buc. r

16 kgr. sâr

118 buc. p

3 buc. tocil

712 metri p

26 kgr. 400

30 buc. p

60 kgr. sâr

m/m gros

682 buc. bu

95 "

320 "

8 "

1000 bile d

342 buc. fe

3552 buc. p

110 "

825 pile d

1266 " d

1000 kgr. c

5 mc. 200

130 buc. d

68450 kgr.

56980 kgr.

15 buc. lem

97831 kgr.

4050 kgr. a

587 kgr. 50

45 kgr. cos

la parte

9243 kgr. a

256 kgr. al

1100 kgr. a

521 kgr. ar

305 kgr. ta

900 kgr. c

glonului

186 kgr. ta

143000 kgr.

2400 kgr. d

volver.

10594 kgr.

0, 7 m/m

10 m. țevă

la par

10 buc. ret

48000 kgr.

la par

1825 mt. m

1275 mt. ar

257000 mt.

3255 buc. l

Nr. 6566/1912 Martie 3.

PUBLICAȚIE.

Se aduce la cunoștința generală că în zilele notate mai jos ora 9 dimineața se va ține la Pirotechnia Armatei licitații publice pentru aprovizionarea materialelor arătate în alăturata notă. Licitația se va ține în conformitate cu legea comptabilității publice.

Doritorii de a concura pot lua cunoștința de caetul de sarcini în toate zilele de lucru dela ora 8 până la 11:30 a. m. și dela 2 până la 5 p. m. afară de Sâmbetele după amiază.

Concurenții odată cu depunerea ofertelor vor trebui să depună și garanția de 10% din valoarea furniturii, având în vedere că ofertele trebuie întocmite pe serii de materiale cu arătarea în parte a cantităților și cu prețul unitar și total, spre a se înlesni comparațiile, cunoscând că se pot primi oferte și pentru mai puține feluri de materiale din serie sau chiar numai pentru un singur fel.

Supra oferte nu se primesc.

Nu se vor lua în seamă ofertele cari vor conține alte condițiuni decât cele prevăzute de caetul de sarcini și prezenta publicație.

Ofertele neînsoțite de garanția suficientă se vor considera ca neavente.

Garanția se poate depune în numerar sau în efecte până la suma de lei una mie, iar dela această sumă nu se va primi decât în re-

NOTA

de licitație ce se vor ține la Pirotechnia Armatei în zilele mai jos notate.

19 Martie 1912

9020 buc. tablă albă pentru agrafe (40 la ladă).

20 Martie 1912

43 pac. nituri de fer.

24000 nituri de fer pentru ferestru.

45 kgr. sârmă de oțel dela 2 până la 5 m/m.

92400 buc. șuruburi de fer pentru lemn.

30 kgr. cuie de sârmă.

7 pac. ținte de fer.

1400 buc. nituri de aramă.

16 kgr. sârmă de alamă.

118 buc. pânză de ferestru pentru metal.

3 buc. tocile de smirghel.

712 metri pânză de ferestru.

26 kgr. 400 gr. sârmă de oțel coardă de pian.

30 buc. pânză de ferestru pentru ciasornicar.

60 kgr. sârmă de oțel în vergi drepte de 3, 5 m/m grosime.

21 Martie 1912

682 buc. burghie spirale diferite

95 " " " pentru lemn.

320 " " " de 5 m/m.

8 " " " cuțite circulare.

1000 bile de oțel.

342 buc. ferăstrae circulare.

28 Martie 1912

3552 buc. pile diferite dimensiuni.

110 " " de carborundum.

825 pile de ciasornicar.

1266 " de ferestru.

30 Martie 1912

1000 kgr. cox metalurgic.

31 Martie 1912

5 mc. 200 scânduri de brad.

130 buc. doage de stejar.

68450 kgr. lemne de fag.

56980 kgr. rumegătură de brad.

15 buc. lemn de corn.

2 Aprilie 1912

97831 kgr. plumb.

4050 kgr. antomoniu.

587 kgr. 500 gr. tablă de staniț pt. capse.

45 kgr. cositor.

la parte numai Casele invitate special.

3 Aprilie 1912

9243 kgr. alamă.

256 kgr. alamă în bare de 7, 5 m/m.

1100 kgr. aramă pură.

521 kgr. aramă în bare.

305 kgr. tablă de aramă de 1, 5 m/m.

900 kgr. degetare de aramă pentru cămașa

glonțului de revolver.

186 kgr. tablă de aramă de 1 m/m.

143000 kgr. degetare de alamă pt. tubul Md. 93.

2400 kgr. degetare de alamă pt. tuburi de revolver.

10594 kgr. benzin de alamă pentru capse lat

0, 7 m/m gros 0, 38 m/m.

10 m. țeavă de alamă de 22 m/m.

la parte numai Casele invitate special.

4 Aprilie 1912

10 buc. retorte de oțel.

5 Aprilie 1912

48000 kgr. benzi de oțel pt. încăletoare.

la parte numai Casele invitate special.

7 Aprilie 1912

1825 mt. madipolon.

1275 mt. americă groasă.

257000 mt. șiret alb de 10 m/m lat.

3855 buc. lavete.

0 kgr. 500 gr. bumbac deslănat.

40 mt. pânză de dril de 120 m/m lat.

11 kgr. 500 gr. ață de mătase.

45 buc. mosorele ață de însailat.

1006 organtin de mătase.

720 mt. șiret gris de 25 m/m.

2 kgr. 250 gr. ață nitrată.

46 per. mănuși de piele.

4725 per. mănuși de bumbac.

10 Aprilie 1912

328 kgr. valvolină.

577 kgr. său topit.

170 kgr. vaselină albă.

1235 kgr. vaselină galbenă.

4323 kgr. untdelemn.

2773 kgr. săpun ordinar.

1150 kgr. săpun de glicerină.

45 kgr. unsoare consistentă

210 kgr. hidrol.

10 kgr. vopsea roșie (Fucsină).

1895 kgr. ulei mineral.

45 kgr. ceară galbenă.

3 kgr. 800 gr. unsoare pt. mașini.

5 kgr. vopsea tinobor roșie.

1700 kgr. ulei de rapiță.

11 Aprilie 1912

68 kgr. 500 gr. terpenin.

186 kgr. 400 gr. șelak în tăblițe oranje.

8 cutii tibișir în cutii.

11 kgr. tibișir în bucăți.

713 kgr. 230 gr. clei ordinar.

462 kgr. elorat de potas.

1050 kgr. 500 gr. serobeală albă.

2765 kgr. acid azotic.

8634 kgr. acid sulfuric.

875 kgr. 500 gr. sodă caustică.

1500 kgr. bisulfat de sodă.

193 kgr. 800 gr. mercur.

250 buc. tibișir albastru.

960 kgr. amoniac.

128 kgr. parafină pură.

409 kgr. 200 gr. sulfură de stibiu.

25 kgr. gumă mastice.

15 kgr. gumă șandorak.

19 kgr. gumă eleni.

4 kgr. 600 gr. gelatină.

33 kgr. colofoniu.

1 kgr. țipirig.

9 kgr. borax.

4 kgr. carbonat de amoniac.

640 kgr. acid colchidric.

5 kgr. prusiatic de potasă.

3 kgr. salpetru.

20 Kfr. federvais.

0, 250 gr. gumă arabică.

16 kgr. nigrosin.

3 kgr. negru de fum.

4950 kgr. clei de palute rusese.

10 kgr. glicerină.

13 Aprilie 1912

1777 kgr. bumbac de șters.

8872 buc. pânză de smirghel.

89 kgr. 100 gr. praf de smirghel.

236 kgr. 800 gr. sfoară de legat.

27 kgr. cânepă.

2146 kgr. alcool cu aldeidă.

2745 kgr. alcool cu șelak.

63 kgr. sare ordinară.

175 kgr. sticlă veche.

0 kgr. 600 gr. bureți pt. șters.

3 kgr. vată.

7000 kgr. petrol regal.

8900 kgr. hârtie veche.

14 Aprilie 1912

4455 buc. perințe de vernizat.

91 buc. pensule diferite păr de pore.

82 buc. pensule late pt. încăletoare.

24 buc. pensule pt. fulminant.

30 buc. perii pensule păr de cămilă.

29 buc. pensule rotunde.

117 buc. pensule pt. mașini.

55 buc. perii pt. șters încăletoare.

35 mt. perii sârmă pe curea.

90 buc. pensule de zugrav.

20 buc. perii late de 120—140 m/m.

16 Aprilie 1912

5783458 etichete diferite.

18 Aprilie 1912

5 mt. hârtie de calc.

1245 coale hârtie de filtru.

44 kgr. hârtie de gloanțe.

62810 coale hârtie galbenă subțire.

172 kgr. hârtie albă coale mari.

100000 coale hârtie neagră 65/96 cm.

6 kgr. 250 gr. tuș negru chimic.

15 buc. tampoane metalice pt. tuș.

130 coale hârtie vegetală.

11 coale hârtie turnesol.

300 buc. creioane roșii și albastre.

93137 kgr. carton galben.

150 kgr. carton lustruit.

4000 kgr. carton pt. siluete.

130 buc. carton pentru capace.

80 kgr. carton pentru rachete.

19 Aprilie 1912

5000 buc. cărămidă refectară.

3000 kgr. pământ refractar.

1000 buc. dale de bazalt.

20 Aprilie 1912

1000 buc. cărbuni electrici A. E. G. ardere îndelungată.

1000 per. cărbuni electrici pt. lămpi diferențiale.

4000 per. cărbuni electrici pt. lămpi.

4500 per. cărbuni convergenți cu lumină albă.

210 buc. cărbuni perii electrici pt. dinamuri

având o suprafață de contact pt. 10 Amp. pe

c/m².

50 buc. intrerupătoare unipolare rotative pt. 1,

5 amp.

20 buc. abajoare de tablă smălțuite diametru

250 m/m.

20 buc. portabajoare 60 m/m diametru.

20 buc. nipluri 3/8.

20 buc. nipluri 1/4.

20 buc. siguranțe de porcelan cu bușoane pr.

6 amp.

5 kgr. bandă de izolați schaterton neagră.

2 kgr. bandă de izolație " albă.

200 mt. șnur dublu izolat în cauciuc de 1, 5

dimetru.

400 mt. sârmă de aramă izolată în cauciuc de

2, 5 diam.

40 kgr. sârmă de aramă neizolată de 4 m/m dia-

metru.

200 mt. cablu dublu flexibil izolat în cauciuc de

4 m/m diam.

30 buc. bușoane normale siguranțe pr. 10 amp.

30 buc. bușoane normale siguranțe pr. 6 amp.

30 buc. bușoane normale siguranțe pr. 15 amp.

10 kgr. sârmă de aramă galvanizată 1, 5.

2500 buc. rotile de porcelan dela Nr. 25 la 27.

500 buc. dibluri de fontă cu două rotile mijlocii,

distanța între rotile 50 m/m.

400 mt. cablu flexibil de oțel de 6 m/m diam.

30 buc. Duli Edison fără chee.

6 Aprilie 1912

27000 kgr. degetare de oțel pt. cămașa glonțului.

la parte numai Casele invitate special.

p. Conformitate

Capul Secției 6-a:

Dimitriu,

locotenent.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58. Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 50 și 52 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ȚIMBALE!

Țimbele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trinitice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanțiile de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbele.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prezenturi, la cerere, se trimit gratis. Corepondența întruco se poate să se facă în limba ungurească, germană sau srbănească.

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, **atelierul său mehanic** aranjat din nou, unde primește comenzi și **reparații** de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparațiile se efectuează repede și prompt.

JOHANN SEIBEL

strungărie artistică aranjată pe putere de mașini în
Brașov, Str. Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe pentru buți, de cea mai bună calitate, apoi dăcuri, bile și popice pentru biliard și popicării precum și totfelul de **picloare pentru masă**, pelângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat.
— **Lucrări de ornament.** —

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de **ferărie, șelărie și lustruire** cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.

Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) **Aiud—Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.**

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La a-ele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog să se adreseze în ori ce afacere referitoare la branșa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și **mașini de cusut**, cele mai bune fabricații, precum și **cumpene, cântare, decimale.** — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătire și în rate.

Oleu curat de sămânță de Iudae,

pentru mâncat. Se capătă pentru revanzători dela **Lengyel Sándor, Pankota.** La dorință trimit mostre și oferte pentru prețuri.

Numai pentru acei fumători

cari având în vedere sănătatea lor
jerlesc cu 1—2 fileți mai mulți pe zi

Specialitate „Club”

120 foițe   20 tileri
70 foițe   12 tileri
O cutie tuburi (100) 70 tileri

La sfatul medicilor sunt atât foile cât și tuburile libere de Bronn și materii de tipar, precum și grăsime (aşanumita „Anbré”) dar totuși ori-ce tub și ori-ce foiță are marca și iscălitura fabricantului „Modiano” împreunate cu presiune de apă.

Se poate cumpăra în orice trafic. — Depozit la **Huszerl M.** Trafică de specialități, Arad.

Fischer Testvérek

fabrică de rolete, îngrădituri, site, rolete de oțel și matrațe.

Arad, József főherceg-ut Nrul 18.

Fabrica: **Kossuth-utca 45.**

Recomandă în atenția on. public totfelul de lucruri de branșe, cari se află în magazinul firmei, cu **prețuri ieftine.**

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Oltioiuri de struguri
 expediază, garantând de soiul viță americană, netedă și cu rădăcini, precum și în diferite soiuri, recunoscute de trainice, asortiment bogat

Kakallómenti első szőlőoltvány-telep
 Proprietar: **Caspari Frigyes**, Medgyes 16. (Nagykőölkőmegye).
 Poștiți și cereți prețuri curente ilustrate. Din prețul curent se pot cere scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâiu informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,
II - a lucru mai puțin,
III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. **La orice brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie).** Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aesch-Brandt de Rákócypör și Bordolypör. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica **„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 88.**

La NAGYENYED Com. Alsófehér

să se adreseze, cine dorește a-și procura varietăți autentice de **POMI RODITORI** arbori pentru alee, plante de ornament conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, puieti, etc, **VIȚE ALTOITE** (calitate superioară) viță europeană și americană cu și fără rădăcini (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER & COMP
 Pomi Vinului

Telefon Nr. 557.

Petrof Antal succesor **Wonka János**

fabriea de piane cesar regale **Temesvár-Józsefváros,** Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 18.

Liferează: **PIANE și PIANINE** efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă. Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit. Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER și fiul, prăvălie de tricouri și împletituri, **SIBIU, strada Kempel 9.**

Recomandă fabricațiile sale pentru că garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:
Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.
 En gros. En detail.

Viitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica **Friedrich Testvérek** **Temesvár-Józsefváros,** unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierile acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate. — **Mare erufare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile.** Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Májerszky Barnabás
 fabricant de mașini
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate **prese de olei mánate cu apă.** Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melițat floarea soarelui, ș a. Exportul până acum în 237 uzine.

Iitzkovits Gerson, Budapesta, IX., Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praful de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelii, ori că și-a prea încărcat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stomac, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruieni de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de al renoi.

Prin întrebuintarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăleli, arderi în stomac, cari obvin la boalele croaice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuintare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpități de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materiile stricăcioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioicune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogová z, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hídegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczfalva, Merczfalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szaralfalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Silingya, Taucz Sztatina, Baja, Kaprucza, Bresztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsádány, Szent-András, Kis-Beckerek, Meháta, Temesvár.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în orice parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tănuită: constă din vin de Malaga 4500, esență de vin 1000, Glycerin 1000, Vin roșu 2400, zamă de tăiș 1500, de cirașe 3200, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

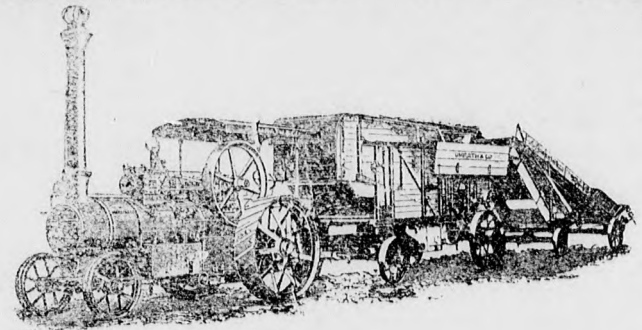
Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mână, cu cai și cu mână; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

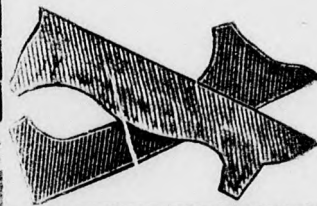
Mașine de sămănat. Vânturători. Batoze de curățit porumb. Tocători de paie și nutreț. Mașine de tăiat sfeclă. Tumbă de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună, cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de soltire.

Mașine de cosit și secerat. Zdrobitori de struguri. Prese de struguri. Morșche de uruit. Pompe de fântâni și

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco. Corespondență română.

J. Gottstein, fiul, Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șururi de piele. Tălpi Vaché și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut abă și colorată. Tort diferit. — Fâslă, barchet, pânză, tălpi de pășă și esbeth, garnitură de gumă și corșpi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelărilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Haltauer. Str. Ciszădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vanat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru cai și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cai dela solurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (toțuri) de cai și cofere de călătorie. — Comandele se execută cu promptitudine.